

FIVB

PRAVILA IGRE

2022 – 2024

SADRŽAJ

KARAKTERISTIKE IGRE	6
DIO 1 – FILOZOFIJA PRAVILA I SUĐENJA	7
DIO 2 - SEKCIJA 1: IGRA	10
POGLAVLJE 1: OBJEKTI I OPREMA	11
1. Prostor za igru	11
1.1 Dimenzije	11
1.2 Podloga za igru	11
1.3 Linije terena	11
1.4 Zone i prostori	12
1.5 Temperatura	12
1.6 Osvetljenje	12
2. Mreža i stubovi	13
2.1 Visina mreže	13
2.2 Struktura	13
2.3 Bočne trake	13
2.4 Antene	13
2.5 Stubovi	13
2.6 Dodatna oprema	13
3. Lopte	14
3.1 Standardi	14
3.2 Jednoobraznost lopti	14
3.3 Sistem sa pet lopti	14
POGLAVLJE 2: UČESNICI	15
4. Ekipe	15
4.1 Sastavi ekipa	15
4.2 Mjesto učesnika	15
4.3 Oprema	16
4.4 Zamjena opreme	16
4.5 Zabranjeni predmeti	16
5. Lideri ekipe	17
5.1 Kapiten	17
5.2 Trener	17
5.3 Pomoćnik trenera	18
POGLAVLJE 3: TOK IGRE	19
6. Osvajanje poena, pobjeda u setu i u utakmici	19
6.1 Osvajanje poena	19
6.2 Pobjeda u setu	19
6.3 Pobjeda u utakmici	19
6.4 Neodazivanje i nekompletna ekipa	20
7. Elementi igre	21
7.1 Žreb	21
7.2 Zvanično zagrijavanje	21
7.3 Početna postava ekipe	21
7.4 Pozicije igrača	22
7.5 Poziciona greška	22
7.6 Rotacija	23
7.7 Rotaciona greška	23

POGLAVLJE 4: AKCIJE U IGRI	24
8. Situacije u igri	24
8.1 Lopta u igri	24
8.2 Lopta van igre	24
8.3 Lopta „unutra“	24
8.4 Lopta „u autu“	24
9. Igranje loptom	25
9.1 Odigravanje ekipe	25
9.2 Karakteristike odigravanja	25
9.3 Greške odigravanja loptom	26
10. Lopta na mreži	27
10.1 Lopta prelazi preko mreže	27
10.2 Lopta dodiruje mrežu	27
10.3 Lopta u mreži	27
11. Igrač pored mreže	28
11.1 Prelaz preko mreže	28
11.2 Prelaz ispod mreže	28
11.3 Dodir mreže	28
11.4 Greške igrača pored mreže	28
12. Servis	30
12.1 Prvi servis u setu	30
12.2 Redosled serviranja	30
12.3 Odobrenje servisa	30
12.4 Izvođenje servisa	30
12.5 Zaklon	30
12.6 Greške za vrijeme serviranja	31
12.7 Greške serviranja i pozicione greške	31
13. Udarac u napadu	32
13.1 Karakteristike udarca u napadu	32
13.2 Ograničenja za udarac u napadu	32
13.3 Greške udarca u napadu	32
14. Blok	33
14.1 Blokiranje	33
14.2 Dodir bloka	33
14.3 Blokiranje u protivničkom prostoru	33
14.4 Blok i odigravanje ekipe	33
14.5 Blokiranje servisa	33
14.6 Greške blokiranja	33
POGLAVLJE 5: PREKIDI, ODUGOVLAČENJA I PAUZE	34
15. Prekidi igre	34
15.1 Broj pravilnih prekida igre	34
15.2 Redosled pravilnih prekida igre	34
15.3 Zahtjev za pravilne prekide igre	34
15.4 Tajm-auti	34
15.5 Zamjena igrača	35
15.6 Ograničenja kod zamjene igrača	35
15.7 Izuzetna zamjena	35
15.8 Zamjena isključenog ili odstranjenog igrača	35
15.9 Nepravilna zamjena	35
15.10 Postupak zamjena	35
15.11 Neosnovani zahtjevi	36
16. Odugovlačenje igre	37
16.1 Vrste odugovlačenja	37
16.2 Sankcije za odugovlačenje	37
17. Izuzetni prekidi igre	38
17.1 Povreda/bolest	38
17.2 Spoljno ometanje	38

17.3	Produženi prekidi	38
18.	Pauze i promjena polja	39
18.1	Pauze	39
18.2	Promjena polja	39
POGLAVLJE 6: LIBERO		40
19.	Libero	40
19.1	Određivanje Libera	40
19.2	Oprema	40
19.3	Akcije u kojima učestvuje Libero	40
19.4	Ponovno određivanje Libera	41
19.5	Rezime	42
POGLAVLJE 7: PONAŠANJE UČESNIKA		43
20.	Pravila ponašanja	43
20.1	Sportsko ponašanje	43
20.2	Fer-plej	43
21.	Nedozvoljeno ponašanje i sankcije	44
21.1	Manji prekršaji	44
21.2	Prekršaji koji se sankcionišu	44
21.3	Skala sankcija	44
21.4	Primena sankcija za nedozvoljeno ponašanje	45
21.5	Prekršaji prije i između setova	45
21.6	Rezime nedozvoljenog ponašanja i kartona koji se koriste	45
DEO 2 – SEKCIJA 2: SUDIJE, NJIHOVE ODGOVORNOSTI I ZVANIČNI ZNACI RUKOM		46
POGLAVLJE 8: SUDIJE		47
22.	Sudijski kolegijum i postupci	47
22.1	Sastav	47
22.2	Postupci	47
23.	Prvi sudija	48
23.1	Mjesto	48
23.2	Ovlašćenja	48
23.3	Nadležnosti	48
24.	Drugi sudija	50
24.1	Mjesto	50
24.2	Ovlašćenja	50
24.3	Nadležnosti	50
25.	Čelendž sudija	52
25.1	Mjesto	52
25.2	Ovlašćenja	52
25.3	Nadležnosti	52
26.	Rezervni sudija	52
26.1	Mjesto	52
26.2	Ovlašćenja	52
26.3	Nadležnosti	52
27.	Zapisničar	53
27.1	Mjesto	53
27.2	Nadležnosti	53
28.	Pomoćnik zapisničara	54
28.1	Mjesto	54
28.2	Nadležnosti	54
29.	Linijske sudije	55
29.1	Mjesto	55
29.2	Nadležnosti	55

30. Zvanični znaci	56
30.1 Sudijski znaci rukom	56
30.2 Znaci zastavicom linijskih sudija	56
DEO 2 – SEKCIJA 3: DIJAGRAMI – ŠEME I ILUSTRACIJE	57
D1a Takmičarski prostor.....	58
D1b Prostor za igru	59
D2 Teren za igru.....	60
D3 Izgled mreže	61
D4 Pozicija igrača.	62
D5a Lopta prelazi vertikalnu ravan mreže ka protivničkom polju	63
D5b Lopta prelazi vertikalnu ravan mreže ka protivničkoj slobodnoj zoni	64
D6 Grupni zaklon.....	65
D7 Izveden blok.....	65
D8 Napad igrača zadnje linije.....	66
D9 Skale opomena i sankcija i njihove posledice	67
D9a Opomene i sankcije za nesportsko ponašanje	67
D9b Opomene i sankcije za odugovlačenje.....	67
D10 Lokacija sudijskog kolegijuma i njihovih pomoćnika	68
D11 Zvanični sudijski znaci rukom	69
D12 Zvanični znaci zastavicom linijskih sudija	76
DIO 3 – DEFINICIJE	78

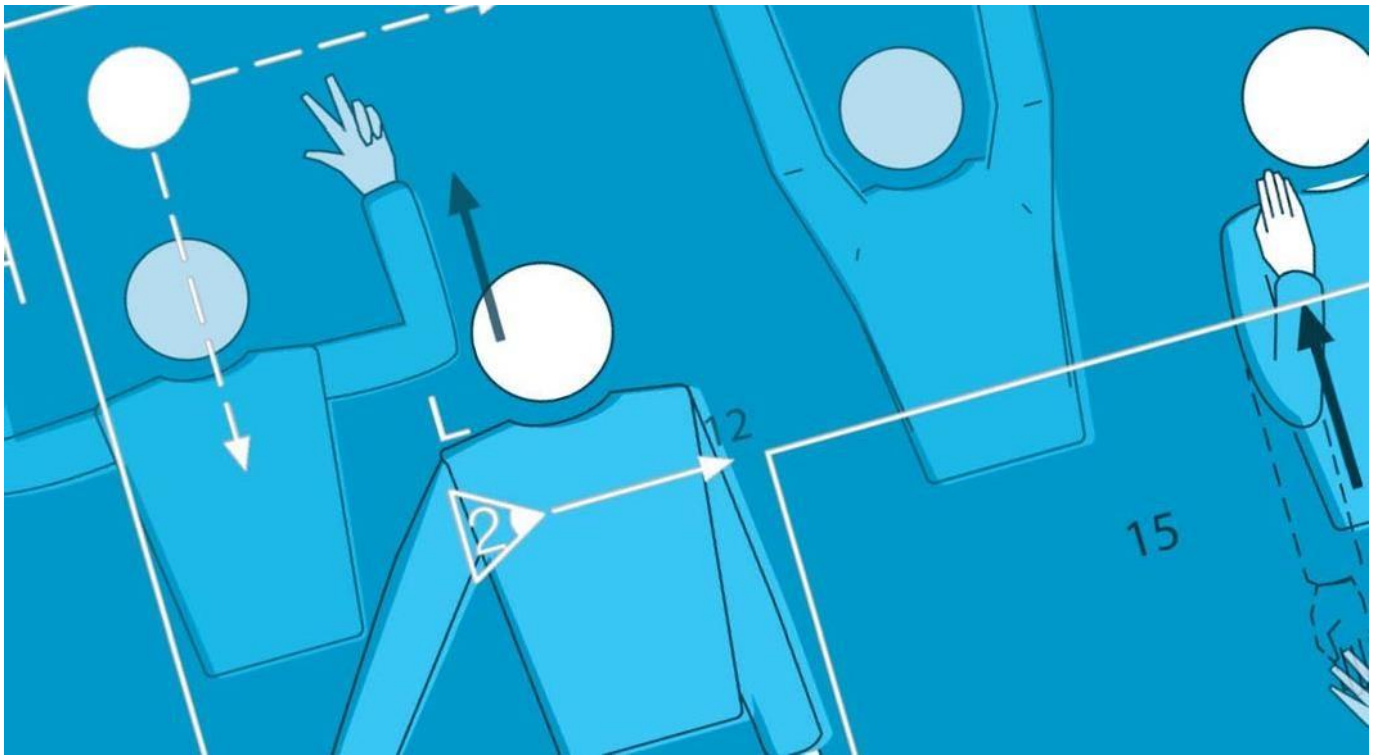
KARAKTERISTIKE IGRE

Odbojka je sport u kojem igraju dvije ekipe na terenu podijeljenom mrežom. Postoje različite verzije ove igre, prilagođene posebnim okolnostima, s ciljem da mnogostruke mogućnosti ove igre budu dostupne svima.

Cilj igre je poslati loptu preko mreže kako bi dodirnula protivničko polje i spriječiti protivnika da učini isto. Ekipe imaju pravo na tri odigravanja (ne računajući dodir bloka) kako bi uputila loptu ka protivniku.

Lopta se ubacuje u igru servisom: igrač koji servira upućuje loptu preko mreže ka protivniku. Nadigravanje traje sve dok lopta ne dodirne teren, ne ode „u aut“ ili ekipa ne uspije da je vrati na dozvoljen način.

U odbojci, ekipa koja pobijedi u nadigravanju osvaja poen (Rally Point System). Kada ekipa koja prima servis pobijedi u nadigravanju, osvaja poen i stiče pravo da servira, a igrači se rotiraju za jedno mjesto u smjeru kazaljke na satu.

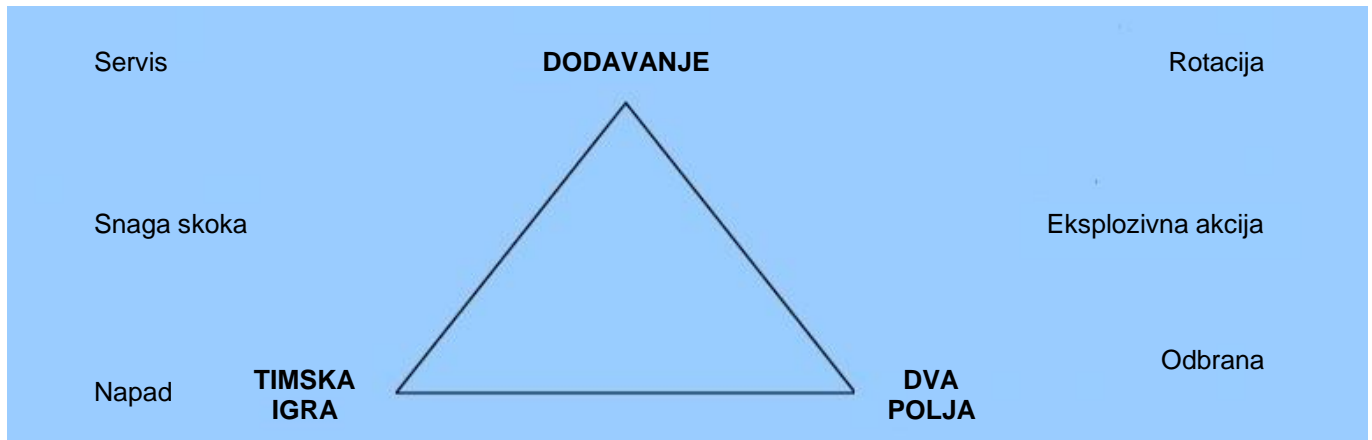

DIO 1 – FILOZOFIJA PRAVILA I SUĐENJA

UVOD

Odbojka je jedan od najuspješnijih i najpopularnijih takmičarskih i rekreativnih sportova na svijetu. Igra je **brza, uzbudljiva**, sa **eksplozivnim** akcijama. Odbojka uključuje više bitnih elemenata koji djelujući **zajedno** čine ovaj sport jedinstvenim među sportovima koji se igraju po sistemu nadigravanja.

Poslednjih nekoliko godina FIVB je napravio veliki napredak u prilagođavanju igre savremenoj publici.

Ovaj tekst je namijenjen poklonicima odbojke-igračima, trenerima, sudijama, gledaocima i komentatorima, jer:

- razumijevanje pravila doprinosi boljoj igri – treneri mogu bolje da organizuju ekipu i odrede taktiku, omogućavajući igračima da dostignu svoj maksimum;
- razumijevanje odnosa među pravilima omogućava sudijama da donesu bolje odluke.

Ovaj uvod se prvo fokusira na odbojku kao takmičarski sport, a tek zatim na identifikovanje glavnih kvaliteta uspješnog suđenja.

ODBOJKA JE TAKMIČARSKI SPORT

Takmičenje izvlači skrivenu snagu. Ono pokazuje maksimum sposobnosti, duh, kreativnost i estetiku. Pravila su koncipirana tako da omoguće **sve** te kvalitete. Sa nekoliko izuzetaka, odbojka omogućava svim igračima da igraju kako na mreži (da napadaju), tako i u zadnjem dijelu terena (da se brane ili serviraju).

Vilijam Morgan, čovek koji je izumio odbojku, i sada bi je prepoznao, jer je igra tokom godina zadržala neke specifične i suštinske elemente. Neke od tih elemenata odbojka dijeli sa ostalim igrama u kojima se koristi mreža/lopta/reket:

- Servis
- Rotaciju (naizmjenično serviranje)
- Napad
- Odbranu

Ipak, odbojka je jedinstvena među igrama na mreži jer zahtijeva da lopta uvijek leti – „lopta u letu“, a i dozvoljava svakoj ekipi određen broj dodavanja među svojim članovima, prije nego što se lopta vrati protivniku.

Uvođenje specijalizovanog odbrambenog igrača – Libera, unaprijedilo je igru u pogledu dužine nadigravanja i uvođenja faza u igru. Promjena pravila o servisu je dovela do toga da to ne bude samo čin ubacivanja lopte u igru već i oružje za napad.

Princip rotiranja je uveden kako bi omogućio svestranost igrača. Pravila o poziciji igrača dozvoljavaju ekipama fleksibilnost i mogućnost razvijanja zanimljivih taktika.

Takmičari, u ovom okviru, međusobno odmjeravaju tehnike, taktike i snagu. Takođe, taj okvir pruža igračima slobodu kako bi oduševili publiku i posmatrače.

Imidž odbojke se sve više poboljšava.

ULOGA SUDIJE U OVOM OKVIRU

Suština dobrog sudije je u fer postupanju i doslednosti:

- **biti** fer prema svakom učesniku
- biti **prepoznat** od strane gledalaca kao fer učesnik.

Ovo zahtijeva visok stepen povjerenja – sudija mora da uliva povjerenje kako bi omogućio igračima da zabave gledaoce. To postiže:

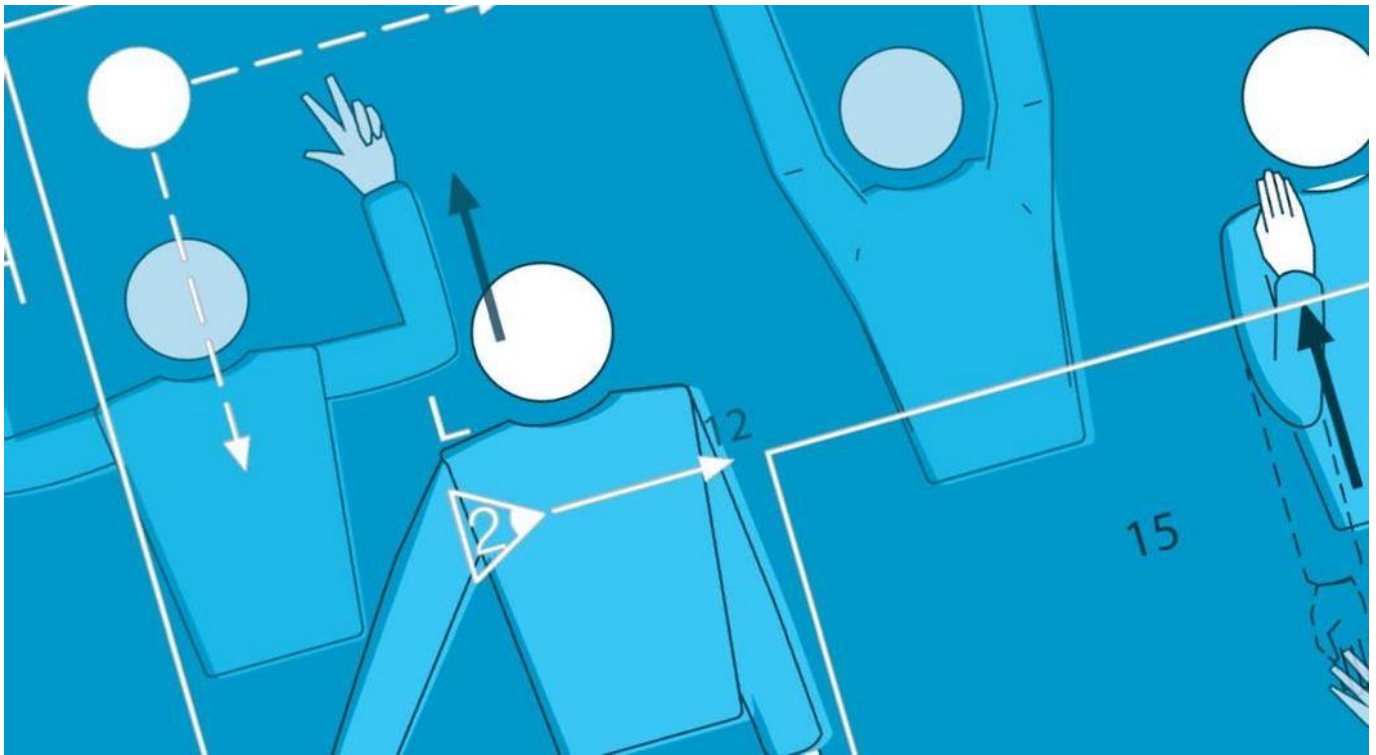
- **preciznošću** u svom **odlučivanju**,
- **razumijevanjem zbog čega je pravilo napisano**,
- delujući kao **efikasan organizator**,
- dozvoljavanjem da nadmetanje teče i njegovim **usmjeravanjem** ka završetku,
- djelujući kao **edukator** – koristeći pravila za kažnjavanje nefer poteza i nepristojnih postupaka,
- **promovišući** igru, **omogućavanjem da se istaknu spektakularni elementi** igre i da najbolji igrači rade ono što najbolje znaju: da **zabavljaju** publiku.

Na kraju, možemo reći da će dobar sudija koristiti pravila da nadmetanje učini ispunjavajućim iskustvom za **sve** učesnike.

Oni koji su pročitali do sada napisano bi trebalo da shvate pravila koja slijede kao trenutno stanje razvoja jedne velike igre, ali imajući na umu zašto ovih nekoliko pasusa teksta može biti od jednake važnosti za njihovu ulogu u odbojci.

Uključite se!

Neka lopta leti!

DIO 2 - SEKCIJA 1: IGRA

POGLAVLJE 1 OBJEKTI I OPREMA

PRAVILO

VIDI PRAVILO

1. PROSTOR ZA IGRU

Prostor za igru čine teren i slobodna zona. Pravougaonog je oblika i simetričan.

1.1, D1a,
D1b

1.1 DIMENZIJE

D2

Teren je pravougaonik, dimenzija 18x9 m, okružen sa svih strana slobodnom zonom, širokom najmanje 3 m.

Slobodan vazdušni prostor za igru podrazumijeva vazdušni prostor iznad prostora za igru, u kojem nema nikakvih prepreka. Slobodan vazdušni prostor za igru mora da iznosi najmanje 7 m u visinu, računajući od podloge za igru.

Za FIVB, svjetska i zvanična takmičenja, slobodna zona iznosi 5 m od bočnih i 6,5 m od osnovnih linija. Slobodan vazdušni prostor za igru iznosi najmanje 12,5 m u visinu, računajući od podloge za igru.

1.2 PODLOGA ZA IGRU

Podloga mora biti ravna, horizontalna i jednoobrazna. Ne smije da predstavlja nikakvu opasnost za povredu igrača.

Zabranjeno je igrati na neravnoj ili klizavoj podlozi.

Za FIVB, svjetska i zvanična takmičenja, dozvoljena je samo drvena ili sintetička podloga. Svaka podloga mora biti prethodno odobrena od strane FIVB-a.

Na zatvorenim terenima, površina terena mora biti svijetle boje.

Za FIVB, svjetska i zvanična takmičenja, linije terena moraju biti bijele boje. Teren i slobodna zona moraju biti obojeni drugim, međusobno različitim bojama. Teren za igru može biti obojen različitim bojama, čime bi se istakla razlika između prednje i zadnje zone.

1.1, 1.3

1.3

Na otvorenim terenima, dozvoljen je nagib od 5 mm po metru, radi drenaže. Linije načinjene od čvrstog materijala su zabranjene.

D2

1.3 LINIJE TERENA

1.2.2

Sve linije su široke 5 cm. Moraju biti svijetle boje, različite od boje podloge i svih ostalih linija.

1.3.1 Granične linije

1.1

Dvije bočne i dvije osnovne linije označavaju teren. Obje bočne i obje osnovne linije su ucrtane unutar dimenzija terena.

1.3.2 Srednja linija

D2

Osa srednje linije dijeli teren na dva jednaka polja, dimenzija 9x9 m. Srednja linija se, svom svojom širinom, računa kao sastavni dio i jednog i drugog polja. Ova linija se prostire ispod mreže, od jedne do druge bočne linije.

1.3.3 Linija napada

U oba polja, linija napada, čija je zadnja ivica ucrtana 3 m od ose srednje linije, označava prednju zonu.

1.3.3, 1.4.1

	Za FIVB, svjetska i zvanična takmičenja, linija napada je od bočnih linija produžena dodatkom od pet isprekidanih linija, dugačkih 15 cm i širokih 5 cm, koje su ucrtane na međusobnoj razdaljini od 20 cm, a u ukupnoj dužini od 1,75 m. „Linija ograničenja za trenere“ (isprekidana linija, koja se prostire od linije napada do osnovne linije polja, paralelna bočnoj liniji i od nje udaljena 1,75 m) sastavljena je od linija dužine 15 cm, ucrtanih na udaljenosti 20 cm jedna od druge, da bi ograničile prostor za djelovanje trenera.	<i>D2</i>
1.4	ZONE I PROSTORI	<i>D1b, D2</i>
1.4.1	<i>Prednja zona</i> Prednja zona je, u svakom polju, ograničena osom srednje linije i zadnjom ivicom linije napada. Smatra se da se prednja zona, van bočnih linija, prostire do kraja slobodne zone.	<i>19.3.1.4, 23.3.2.3e, D2 1.3.3, 1.3.4, 19.3.1.4, 23.3.2.3e 1.1, 1.3.2</i>
1.4.2	<i>Zona za serviranje</i> Zona za serviranje je širine 9 m i nalazi se iza svake osnovne linije. Bočno je ograničena sa dvije kratke linije, dužine po 15 cm, koje su ucrtane 20 cm iza osnovne linije, kao produžeci bočnih linija. Obje kratke linije su uključene u širinu zone za serviranje. U dubinu, zona za serviranje se prostire do kraja slobodne zone.	<i>1.3.2, D1b 1.1</i>
1.4.3	<i>Zona za zamjenu igrača</i> Zona za zamjenu igrača je ograničena produžetkom obe linije napada, do zapisničkog stola.	<i>1.3.4,</i>
1.4.4	<i>Zona za promjenu Libera</i> Zona za promjenu Libera je dio slobodne zone, na strani klupa za rezervne igrače, ograničena produžetkom linije napada, do osnovne linije.	<i>15.6.1, D1b 19.3.2.7, D1b</i>
1.4.5	<i>Prostor za zagrijavanje</i> Za FIVB, svjetska i zvanična takmičenja, prostor za zagrijavanje je približno veličine 3x3 m i nalazi se u uglovima, sa strane obje klupe za rezervne igrače, izvan slobodne zone, tako da ne zaklanja pogled gledaocima, ili može biti iza klupe ekipe, tamo gdje se početak tribina nalazi više od 2,5m iznad površine terena.	<i>24.2.5, D1a, D1b</i>
1.5	TEMPERATURA Temperatura ne smije biti niža od 10° C (50° F). Za FIVB, svjetska i zvanična takmičenja, temperatura ne smije biti viša od 25°C (77°F), niti niža od 16°C (61°F).	
1.6	OSVETLJENJE Osvjetljenje prostora za igru u takmičenjima na lokalnom nivou ne bi trebalo da bude manje od 300 luksa, od više od 300 luksa za potrebe televizijskog prenosa. Za FIVB, svjetska i zvanična takmičenja, osvjetljenje prostora za igru ne bi trebalo da bude manje od 2000 luksa, mjereno 1 m iznad podloge prostora za igru.	

2.	MREŽA I STUBOVI	D3
2.1	VISINA MREŽE	
2.1.1	Mreža je postavljena vertikalno, iznad srednje linije i njen vrh se nalazi na visini od 2,43 m za muškarce i 2,24 m za žene.	1.3.3
2.1.2	Njena visina se mjeri na sredini terena. Visina mreže, iznad bočnih linija, mora biti potpuno jednaka i ne smije prelaziti propisanu visinu za više od 2 cm.	1.1, 1.3.2, 2.1.1
2.2	STRUKTURA	
	Mreža je 1 m široka (+/- 3 cm) i 9,5 do 10 m duga (od 25 do 50 cm sa svake strane bočnih traka), napravljena od crnih kvadratnih polja, stranice 10 cm.	D3
	Za FIVB, svjetska i zvanična takmičenja, u skladu sa posebnim odredbama takmičenja, kvadratna polja mreže mogu biti modifikovana kako bi se omogućilo oglašavanje, shodno marketinškim zahtjevima.	
	Na njenom vrhu se nalazi horizontalna traka, širine 7 cm, napravljena od dvostruko presavijenog bijelog platna, prišivenog cijelom dužinom mreže. Na svakom kraju trake su rupe, kroz koje prolazi kanap, koji vezuje traku za stubove i zateže njen gornji dio.	
	Kroz traku je provučena savitljiva žica (sajla), koja vezuje mrežu za stubove i zateže njen gornji dio.	
	Na dnu mreže je još jedna horizontalna traka, širine 5 cm, slična onoj na vrhu mreže, kroz koju je provučen kanap. Taj kanap vezuje mrežu za stubove i zateže njen donji dio.	
2.3	BOČNE TRAKE	
	Dvije bijele trake su učvršćene na mreži vertikalno i nalaze se direktno iznad svake bočne linije.	1.3.2, D3
	Široke su 5 cm, duge 1 m i smatraju se dijelom mreže.	
2.4	ANTENE	
	Antena je savitljiva šipka, duga 1,8 m i prečnika 10 mm, napravljena od fiberglasa ili sličnog materijala.	
	Antena je učvršćena za spoljnu ivicu svake bočne trake. Antene su postavljene na suprotnim stranama mreže.	2.3, D3
	Gornjih 80 cm svake antene se nalazi iznad mreže i označeno je trakama različitih boja, najbolje crvenim i bijelim.	
	Antene se smatraju dijelom mreže i bočno ograničavaju prostor za prelaz lopte.	
2.5	STUBOVI	10.1.1, D3, D5a, D5b
2.5.1	Stubovi drže mrežu i postavljeni su od 0,5 do 1 m izvan bočnih linija. Visoki su 2,55 m i najbolje je ako im se visina može podešavati.	D3
	Za sva FIVB, svjetska i zvanična takmičenja, stubovi koji drže mrežu su postavljeni na udaljenosti od 1 m izvan bočnih linija i moraju biti obloženi zaštitom.	
2.5.2	Stubovi su okrugli, glatki i fiksirani za podlogu bez žica. Ne smiju imati djelove koji predstavljaju opasnost ili smetnju.	
2.6	DODATNA OPREMA	
	Sva dodatna oprema je regulisana propisima FIVB.	

3. LOPTE

3.1 STANDARDI

Lopta mora biti okrugla, napravljena od meke prirodne ili sintetičke kože, sa „dušicom“ od gume ili sličnog materijala.

Boja lopte može biti jednoobrazno svijetla ili kombinacija boja.

Sintetička koža i kombinacija boja lopti, koje se koriste u međunarodnim zvaničnim takmičenjima, moraju biti u skladu sa FIVB standardima.

Obim lopte je od 65 do 67 cm, a težina od 260 do 280 g.

Unutrašnji pritisak iznosi od 0,3 do 0,325 kg/cm² (od 4,26 do 4,61 psi, odnosno od 294,3 do 318,82 mbar ili hPa).

3.2 JEDNOOBRAZNOST LOPTI

Sve lopte, koje se koriste na utakmici, moraju imati iste standarde, u pogledu obima, težine, pritiska, tipa, boje itd. 3.1

FIVB, svjetska i zvanična takmičenja, kao i nacionalni i savezni šampionati, moraju se igrati loptama koje je odobrio FIVB, osim u slučaju saglasnosti FIVB-a.

3.3 SISTEM SA PET LOPTI

Za FIVB, svjetska i zvanična takmičenja, koristi se pet lopti. U ovom slučaju, D10 raspoređeno je ukupno šest skupljača lopti, po jedan u svakom uglu slobodne zone i po jedan iza prvog i drugog sudije.

POGLAVLJE 2 UČESNICI

PRAVILO

VIDI PRAVILO

4. EKIPE

4.1 SASTAVI EKIPA

4.1.1 Ekipa za utakmicu se može sastojati od najviše 12 igrača, plus: 5.2, 5.3

- Trenersko osoblje: jedan trener, najviše dva pomoćna trenera
- Medicinsko osoblje: jedan fizioterapeut i jedan ljekar

Samo oni članovi koji su navedeni u spisku u zapisniku mogu slobodno da uđu u takmičarski kontrolni prostor i da učestvuju u zvaničnom zagrijavanju i utakmici.

Za FIVB, svjetska i zvanična takmičenja za seniore:

Najviše 14 igrača može biti upisano u zapisnik i nastupiti na utakmici.

Trener sâm bira najviše pet članova stručnog štaba koji sjede na klupi (uključujući i trenera), ali oni moraju biti upisani u zapisnik i registrovani na O-2 (bis) obrascu.

Nije dozvoljeno da tim menadžer i/ili novinar ekipe sjede na klupi, ili iza klupe, u kontrolnom prostoru.

Svaki ljekar ili fizioterapeut koji učestvuje na FIVB, svjetskim i zvaničnim takmičenjima, mora da bude dio delegacije i prethodno akreditovan od strane FIVB-a. Međutim, za FIVB, svjetska i zvanična takmičenja za seniore, ukoliko nisu uključeni u članove stručnog štaba koji sjede na klupi, moraju da sjede iza zaštitne ograde, unutar takmičarskog kontrolnog prostora, ili na posebnom mjestu za to označenom u posebnom Priručniku takmičenja i mogu da intervenišu jedino ukoliko su pozvani od strane sudija da pruže neodložnu pomoć igračima. Fizioterapeut ekipe (čak i ukoliko nije na klupi) može da pomaže u zagrijavanju, do početka zvaničnog zagrijavanja na mreži.

D1a

7.2.1

Zvanične propozicije za svako takmičenje nalaze se u posebnom Priručniku (Handbook) za to takmičenje.

4.1.2 Jedan od igrača je kapiten ekipe i mora biti označen u zapisniku. 5.1, 19.1.3

4.1.3 Samo igrači upisani u zapisnik mogu ući u teren i igrati utakmicu. Kada trener i kapiten ekipe potpišu zapisnik (sastav ekipe za elektronski zapisnik), sastav ekipe upisan u zapisnik se više ne može mijenjati. 1, 4.1.1, 5.1.1, 5.2.2

4.2 MJESTO UČESNIKA

4.2.1 Igrači koji nisu u igri moraju ili sjedjeti na svojoj klupi za rezervne igrače, ili biti u svom prostoru za zagrijavanje. Trener i ostali članovi ekipe sjede na klupi, ali je mogu privremeno napustiti. 1.4.5, 5.2.3, 7.3.3

Klupe za rezervne igrače se nalaze pored zapisničkog stola, izvan slobodne zone.

D1a, D1b

4.2.2 Samo članovima ekipe je dozvoljeno da uđu u prostor za igru, sjede na klupi za vrijeme utakmice i da učestvuju u zvaničnom zagrijavanju. 4.1.1, 7.2

4.2.3 Igrači koji nisu u igri mogu se zagrijavati bez lopti:

4.2.3.1 u toku igre: u prostoru za zagrijavanje; 1.4.5, 8.1, D1a, D1b

4.2.3.2 za vrijeme tajm-auta, u slobodnoj zoni, iza svog polja. 1.3.3, 15.4

4.2.4 Za vreme pauze između setova, igrači se mogu zagrijavati sa loptama u okviru svoje slobodne zone. Za vrijeme produžene pauze između drugog i trećeg seta (ukoliko se koristi), igrači mogu da koriste i sopstveni teren. 18.1

4.3 OPREMA

- 4.3.1 Oprema igrača se sastoji od: dresa, šortsa, čarapa (koji čine uniformu) i patika. Boja i dizajn dresova, šortseva i čarapa moraju biti jednoobrazni sa svaku ekipu (osim za Libera). Uniforme moraju da budu čiste. 4.1, 19.2
- 4.3.2 Patike moraju biti lagane i savitljive, sa gumenim đonom, ili đonom od kombinovanog materijala bez potpetica.
- 4.3.3 Dresovi moraju biti označeni brojevima od 1 do 20. 4.3.3.2

Za FIVB, svjetska i zvanična takmičenja za seniore, na kojima se ekipe sastoje od većeg broja igrača, mogu se koristiti i brojevi preko 20.

- 4.3.3.1 Brojevi se nalaze na sredini prednje i zadnje strane dresova. Boja i ton brojeva moraju biti kontrastni u odnosu na boju i ton dresova.
- 4.3.3.2 Brojevi na prednjoj strani dresa moraju biti visoki najmanje 15 cm, a na zadnjoj strani najmanje 20 cm. Traka kojom su brojevi ispisani mora biti široka najmanje 2 cm.
- 4.3.4 Kapiten ekipe na svom dresu mora da ima traku veličine 8x2 cm, ispod broja na grudima. 5.1
- 4.3.5 Zabranjeno je nositi uniformu različite boje u odnosu na ostale igrače (ne važi za Libero igrače) i/ili bez zvanične numeracije. 19.2

4.4 ZAMJENA OPREME

- Prvi sudija može, jednom ili više igrača, odobriti: 23.
- 4.4.1 da igraju bosu;
- 4.4.2 promjenu mokrih ili oštećenih uniformi između setova, ili posle zamjene igrača, pod uslovom da su boja, dizajn i broj nove uniforme (novih uniformi) isti: 4.3, 15.5
- 4.4.3 da po hladnom vremenu igraju u trenerkama, pod uslovom da su one iste boje i dizajna za cijelu ekipu (osim za Libero igrače) i numerisane u skladu sa Pravilom 4.3.3. 4.1.1, 19.2

4.5 ZABRANJENI PREDMETI

- 4.5.1 Zabranjeno je nositi predmete koji mogu izazvati povredu, ili dati igraču vještačku prednost.
- 4.5.2 Igrači na sopstveni rizik mogu nositi naočare ili sočiva.
- 4.5.3 Steznici (postavljena pomoćna sredstva za zaštitu od povreda) se mogu nositi kao zaštita i podrška.

Za FIVB, svjetska i zvanična takmičenja, ova pomoćna sredstva moraju biti iste boje kao odgovarajući dio uniforme. Mogu se koristiti i crna, bijela, ili neutralna boja, pod uslovom da svi igrači koji ih imaju nose istu boju.

5. LIDERI EKIPE

	Kapiten ekipe i trener su odgovorni za ponašanje i disciplinu članova svoje ekipe. Libero igrači mogu biti kapiteni ekipe, ili kapiteni u igri.	20.
5.1	KAPITEN	
5.1.1	PRIJE UTAKMICE, kapiten ekipe potpisuje zapisnik i predstavlja svoju ekipu na žrebanju.	7.1, 25.2.1.1
5.1.2	ZA VRIJEME UTAKMICE, kapiten ekipe je kapiten u igri dok je na terenu. Kada kapiten ekipenije na terenu, trener, ili kapiten ekipe, mora odrediti drugog igrača na terenu, koji će preuzeti ulogu kapitena u igri. Kapiten u igri obavlja tu ulogu dok ne izađe sa terena zamjenom igrača, dok se ne vrati kapiten ekipe, ili dok se ne završi set.	15.2.1
	Kada je lopta van igre, samo je kapitenu u igri dozvoljeno da se obrati sudijama kako bi:	8.2
5.1.2.1	zamolio za objašnjenje o primjeni ili tumačenju <i>Pravila igre</i> , kao i da bi prenio zahtjeve ili pitanja svojih saigrača. Ako se kapiten u igri ne slaže sa objašnjenjem prvog sudije, može odlučiti da uloži protest protiv odluke sudije, ali u tom slučaju odmah mora obavijestiti prvog sudiju da zadržava pravo da, na kraju utakmice, upiše zvaničan protest u zapisnik;	23.2.4
5.1.2.2	tražio odobrenje za:	
	a) potpunu ili djelimičnu zamjenu opreme;	4.3, 4.4.2
	b) provjeru pozicija ekipa;	7.4, 7.6
	c) provjeru poda, mreže, lopti itd;	1.2, 2, 3
5.1.2.3	u odsustvu trenera, osim ako ekipa ima pomoćnika trenera koji je preuzeo funkcije trenera, zahtijevao tajm-aute i zamjene igrača.	15.3.1, 15.4.1, 15.5.2
5.1.3	NA KRAJU UTAKMICE, kapiten ekipe:	6.3
5.1.3.1	zahvaljuje sudijama i potpisuje zapisnik radi potvrde rezultata utakmice;	25.2.3.3
5.1.3.2	može, ako je na vrijeme obavijestio prvog sudiju, da potvrdi i upiše u zapisnik zvanični protest u vezi sa tumačenjem ili primjenom <i>Pravila igre</i> od strane sudije.	5.1.2.1, 25.2.3.2
5.2	TRENER	
5.2.1	Za vreme utakmice, trener vodi igru svoje ekipe, izvan terena. Bira početne postavbe, njihove zamjene i zahtijeva tajm-aute. U obavljanju tih poslova, zvanično lice za kontakt mu je drugi sudija.	1.1, 7.3.2, 15.4.1, 15.5.2
5.2.2	PRIJE UTAKMICE, trener upisuje ili provjerava prezimena i brojeve svojih igrača u zapisniku, a zatim ga potpisuje.	4.1, 19.1.3, 25.2.1.1
5.2.3	ZA VRIJEME UTAKMICE, trener:	
5.2.3.1	prije svakog seta, daje drugom sudiji, ili zapisničaru, uredno popunjene i potpisane listiće sa početnom postavom;	7.3.2, 7.4, 7.6
5.2.3.2	sjedi na klupi za rezervne igrače najbliže zapisničaru, ali to mjesto može napustiti;	4.2

- 5.2.3.3 zahtijeva tajm-aute i zamjene igrača; 15.4, 15.5
- 5.2.3.4 može, kao i ostali članovi ekipe, davati instrukcije igračima na terenu. Trener može davati ove instrukcije stojeći, ili hodajući unutar slobodne zone, ispred svoje klupe za rezervne igrače, od produžetka linije napada, do prostora za zagrijavanje, ukoliko se on nalazi u uglu takmičarskog kontrolnog prostora, bez ometanja i odugovlačenja utakmice. Ukoliko se prostor za zagrijavanje nalazi iza klupe ekipe, onda trener može da se kreće od produžetka linije napada do kraja terena svoje ekipe, ali tako da ne zaklanja pogled linijskim sudijama. 1.3.4, 1.4.5, D1a, D1b, D2
- Za FIVB, svjetska i zvanična takmičenja, trener je ograničen da svoje funkcije obavlja iza linije ograničenja za trenere, tokom cijele utakmice.** D1a, D1b, D2
- 5.3 POMOĆNIK TRENERA**
- 5.2.3.5 Pomoćnik trenera sedi na klupi za rezervne igrače, ali nema pravo da interveniše za vreme utakmice.
- 5.2.3.6 Ako trener mora da napusti svoju ekipu, iz bilo kog razloga, uključujući i sankciju, ali sa izuzetkom situacije kada ulazi na teren kao igrač, pomoćnik trenera može da preuzme funkcije trenera za vreme trajanja odsustva, nakon što to kapiten u igri potvrdi sudiji. 5.1.2, 5.2

POGLAVLJE 3 TOK IGRE

PRAVILO

VIDI PRAVILO

6. OSVAJANJE POENA, POBJEDA U SETU I U UTAKMICI

6.1 OSVAJANJE POENA

6.1.1 Poen

Ekipa osvaja poen:

6.1.1.1 kada uspješno upućena lopta dodirne protivničko polje; 8.3, 10.1.1

6.1.1.2 kada protivnička ekipa učini grešku; 6.1.2

6.1.1.3 kada protivnička ekipa dobije kaznu. 16.2.3,
21.3.1

6.1.2 Greška

Ekipa pravi grešku čineći akciju u igri, koja je suprotna pravilima (ili narušava pravila na neki drugi način). Sudije procjenjuju greške i određuje posledice u skladu sa Pravilima igre:

6.1.2.1 ako su dvije ili više grešaka učinjene jedna za drugom, računa se samo prva;

6.1.2.2 ako protivnici dvije ili više grešaka učine istovremeno, dosuđuje se OBOSTRANA GREŠKA i nadigravanje se ponavlja. 6.1.2,
D11(23)

6.1.3 Nadigravanje i okončano nadigravanje

Nadigravanje je niz akcija u igri, od trenutka servisnog udarca, od strane servera, do trenutka kada je lopta van igre. **Okončano nadigravanje** je niz akcija u igri čiji je rezultat dodjeljivanje poena. To uključuje: 8.1, 8.2,
12.2.2.1,
12.4.4,
15.2.3,
15.11.1.3,
19.3.2.1,
19.3.2.9,
21.3.1

- **dodjeljivanje kazne**
- **gubitak prava na servis zbog greške neizvođenja servisa u propisanom vremenskom roku**

6.1.3.1 Ako ekipa koja servira osvoji nadigravanje, ona osvaja poen i nastavlja da servira.

6.1.3.2 Ako ekipa koja prima servis osvoji nadigravanje, osvaja poen i mora sledeća da servira.

6.2 POBJEDA U SETU

D11(9)

U setu (osim u odlučujućem, 5. setu) pobjeđuje ekipa koja prva osvoji 25 poena, sa vođstvom od najmanje dva poena. U slučaju neriješenog rezultata, 24-24, igra se nastavlja dok se ne postigne vođstvo od dva poena (26-24; 27-25; ...). 6.3.2

6.3 POBJEDA U UTAKMICI

D11(9)

6.3.1 Pobjednik utakmice je ekipa koja osvoji tri seta. 6.2

6.3.2 U slučaju izjednačenog rezultata, 2-2, odlučujući (peti) set se igra do 15 poena, sa vođstvom od najmanje dva poena. 7.1

6.4 NEODAZIVANJE I NEKOMPLETNA EKIPA

- 6.4.1 Ako ekipa odbije da igra, nakon što je bila pozvana da to učini, smatraće se da se nije odazvala da igra i gubi utakmicu rezultatom 0-3 i 0-25 u svakom setu. 6.2, 6.3
- 6.4.2 Ekipa koja se bez opravdanog razloga ne pojavi na terenu u zakazano vrijeme, smatra se da se nije odazvala, a posledice su kao u Pravilu 6.4.1.
- 6.4.3 Ekipa koja je proglašena NEKOMPLETNOM za set ili utakmicu, gubi set ili utakmicu. Protivničkoj ekipi se dodaju poeni, ili poeni i setovi, neophodni za pobjedu u setu ili utakmici. Nekompletna ekipa zadržava svoje poene i setove. 6.2, 6.3, 7.3.1

7. ELEMENTI IGRE

7.1 ŽRIJEB

Prije početka utakmice, prvi sudija obavlja žrijeb, radi određivanja prava na prvi servis i strana terena za prvi set. 12.1.1

Ako se igra odlučujući set, obavlja se novi žrijeb. 6.3.2

7.1.1 Žrijeb se obavlja u prisustvu oba kapitena ekipa. 5.1

7.1.2 Pobjednik žrijeba bira:

7.1.2.1 pravo serviranja ili prijema servisa, ili 12.1.1

7.1.2.2 stranu terena.

Onome ko u žrijebanju izgubi, ostaje izbor preostalog.

7.2 ZVANIČNO ZAGRIJAVANJE

7.2.1 Prije utakmice, ekipe imaju pravo na 6 minuta zajedničkog zvaničnog zagrijavanja na mreži, ako su prethodno imale slobodan teren na raspolaganju samo za sebe, u protivnom, imaju pravo na 10 minuta zvaničnog zagrijavanja.

Za FIVB, svjetska i zvanična takmičenja, ekipe imaju pravo na 10 minuta zajedničkog zvaničnog zagrijavanja na mreži.

7.2.2 Ako bilo koji kapiten ekipe zahtijeva odvojeno (naizmjenično) zvanično zagrijavanje na mreži, svakoj ekipi je dozvoljeno po 3, odnosno po 5 minuta. 7.2.1

7.2.3 U slučaju naizmjeničnog zagrijavanja, ekipa koja ima prvi servis prva se zagrijava na mreži. 7.1.2.1,

Za FIVB, svjetska i zvanična takmičenja, svi igrači moraju da nose uniforme za igru tokom cijelog Protokola i zagrijavanja.

7.2.2

7.3 POČETNA POSTAVA EKIPE

7.3.1 Svaka ekipa uvijek mora imati 6 igrača u igri. 6.4.3

Početna postava ekipe ukazuje na redosled rotiranja igrača na terenu. Taj redosled se mora poštovati tokom cijelog seta. 7.6

7.3.2 Prije početka svakog seta, trener mora da, na listiću za postavu, ili pomoću elektronskog uređaja ukoliko se koristi, prijavi početnu postavu svoje ekipe. Listić, uredno popunjen i potpisan, predaje drugom sudiji ili zapisničaru – ili ga elektronskim putem direktno šalje elektronskom zapisničaru. 5.2.3.1, 24.3.1, 25.2.1.2

7.3.3 Igrači koji nisu u početnoj postavi za set su zamjene za taj set (osim jednog ili dva Libera). 7.3.2, 15.5

7.3.4 Pošto se listić sa postavom preda drugom sudiji ili zapisničaru, nikakva promjena u postavi ne može biti odobrena bez pravilne zamjene. 15.2.2, 15.5, D11(5)

7.3.5 U slučaju razlike između pozicije igrača na terenu i na listiću za postavu, postupak je sledeći: 24.3.1

7.3.5.1 kada se takva razlika utvrdi prije početka seta, pozicija igrača na terenu se mora ispraviti u skladu sa listićem za postavu i to bez sankcija; 7.3.2

7.3.5.2 kada se, prije početka seta, na terenu nalazi igrač koji nije upisan na listiću za postavu za taj set, taj igrač mora biti promijenjen u skladu sa listićem za postavu i to bez sankcija; 7.3.2

- 7.3.5.3 međutim, ako trener želi da zadrži na terenu tog neupisanog igrača/e, mora, koristeći odgovarajući znak rukom, zatražiti pravilnu/e zamjenu/e, koja/e će se upisati u zapisnik. 15.2.2, D11(5)
- Ako je razlika između pozicija igrača i listića za postavu otkrivena kasnije, ekipa koja je napravila grešku mora da se vrati u ispravnu poziciju. Protivnička ekipa zadržava osvojene poene, a osim toga, dobija poen i sledeći servis. Svi poeni koje je osvojila ekipa koja je napravila grešku, od tačnog trenutka greške, do otkrivanja greške, se poništavaju. 6.1.2, 7.3.2
- 7.3.5.4 Kada se ustanovi da je igrač na terenu, ali nije upisan u spisak igrača, protivnik zadržava svoje poene i dobija dodatni poen i pravo na servis. Ekipa koja je učinila grešku gubi sve poene i/ili setove (0:25, ukoliko je potrebno) osvojene od trenutka kada je neupisani igrač ušao u igru i mora da dostavi ispravljeni listić za postavu i ubaci novog, upisanog igrača u igru, na poziciju neupisanog igrača.
- 7.4 POZICIJE IGRAČA** D4
- U trenutku kada server udari loptu, obje ekipe se moraju nalaziti u okviru svog polja, raspoređene prema redosledu rotacije (osim servera). 7.6.1, 8.1, 12.4
- 7.4.1 Pozicije igrača su označene brojevima na sledeći način:
- 7.4.1.1 tri igrača pored mreže su igrači prednje linije i zauzimaju pozicije 4 (prednji lijevi), 3 (prednji srednji) i 2 (prednji desni);
- 7.4.1.2 ostala tri igrača su igrači zadnje linije i zauzimaju pozicije 5 (zadnji lijevi), 6 (zadnji srednji) i 1 (zadnji desni).
- 7.4.2 Odnos pozicija između igrača:
- 7.4.2.1 svaki igrač zadnje linije mora biti udaljeniji od srednje linije u odnosu na njemu odgovarajućeg igrača prednje linije;
- 7.4.2.2 odgovarajući igrači prednje i zadnje linije moraju biti bočno postavljeni prema redosledu određenom u Pravilu 7.4.1.
- 7.4.3 Pozicije igrača se određuju i kontrolišu na osnovu pozicije stopala koja dodiruju tlo (igrač zadržava poziciju svog poslednjeg kontakta sa podom), tako da: D4
- 7.4.3.1 bar dio jednog stopala svakog igrača zadnje linije mora biti u ravni ili dalji od srednje linije u odnosu na prednje postavljeno stopalo njemu odgovarajućeg igrača prednje linije; 1.3.3
- 7.4.3.2 bar dio jednog stopala svakog desnog (lijevog) igrača mora biti u ravni ili bliži desnoj (lijevoj) bočnoj liniji u odnosu na stopala udaljenija od desne (lijeve) bočne linije drugih igrača te linije. 1.3.2
- 7.4.4 Posle servisnog udarca, igrači se mogu slobodno kretati i zauzeti bilo koju poziciju u svom polju i slobodnoj zoni.
- 7.5 POZICIONA GREŠKA** D4, D11(13), 7.3, 7.4, 15.9
- 7.5.1 Ekipa čini pozicionu grešku ako bilo koji igrač nije u pravilnoj poziciji u trenutku kada server udari loptu. Kada se na terenu nađe igrač koji je nepravilno zamijenjen, a igra se nastavi, to se računa kao poziciona greška, sa posledicama kao kod nepravilne zamjene. 12.4, 12.7.1
- 7.5.2 Ako server učini grešku serviranja u trenutku servisnog udarca, računa se da je serverova greška nastupila prije pozicione greške. 12.7.2
- 7.5.3 Ako servis postane pogrešan posle servisnog udarca, prva je nastupila poziciona greška.
- 7.5.4 Posledice pozicione greške su sledeće: 6.1.3,
- 7.5.4.1 ekipa se sankcioniše **poenom i servisom za protivnika**; 7.3, 7.4
- 7.5.4.2 pozicija igrača se ispravlja.

7.6	ROTACIJA	
7.6.1	Redosled rotacije je određen početnom postavom ekipe, a kontroliše se redosledom serviranja i pozicijom igrača tokom seta	7.3.1, 7.4.1, 12.2
7.6.2	Kada ekipa koja je primala servis stekne pravo da servira, njeni igrači se rotiraju za jednu poziciju, u smjeru kazaljke na satu: igrač sa pozicije 2 se rotira na poziciju 1 da servira, igrač sa pozicije 1 se rotira na poziciju 6 itd.	12.2.2.2
7.7	ROTACIONA GREŠKA	D11(13)
7.7.1	Rotaciona greška je učinjena kada SERVIS nije izveden u skladu sa redosledom rotacije. Posledice su sledeće, redom:	7.6.1, 12.
7.7.1.1	zapisničar prekida igru pomoću sirene; protivniku se dodjeljuje poen i pravo na servis;	6.1.3
	Ako je rotaciona greška ustanovljena nakon okončanog nadigravanja koje je započeto rotacionom greškom, samo će se jedan poen dodijeliti protivniku, bez obzira na ishod tog nadigravanja.	
7.7.1.2	redosled rotiranja ekipe koje napravila rotacionu grešku se mora ispraviti.	7.6.1
7.7.2	Pored toga, zapisničar treba da utvrdi tačan trenutak nastanka greške i svi poeni te ekipe, osvojeni posle toga, se moraju poništiti. Protivnička ekipa zadržava osvojene poene.	25.2.2.2
	Ako se taj trenutak ne može utvrditi, neće biti poništavanja poena, a poen i servis za protivnika su jedina sankcija.	6.1.3

POGLAVLJE 4 AKCIJE U IGRI

PRAVILO

VIDI PRAVILO

8. SITUACIJE U IGRI

8.1 LOPTA U IGRI

Lopta je u igri od trenutka servisnog udarca, koji je odobrio prvi sudija.

12, 12.3

8.2 LOPTA VAN IGRE

Lopta je van igre od trenutka učinjene greške, koju je zviždukom dosudio jedan od sudija, a ako greške nema, od trenutka zvižduka.

8.3 LOPTA „UNUTRA“

Lopta je „unutra“ ukoliko u bilo kom trenutku njenog kontakta sa podom, neki dio lopte dodirne teren, uključujući i granične linije.

*D11(14),
D12(1)
1.1, 1.3.2*

8.4 LOPTA „U AUTU“

Lopta je „u autu“ kada:

8.4.1 je dio lopte koji dodiruje pod potpuno izvan graničnih linija;

*1.3.2,
D11(15),
D12(2)*

8.4.2 dodirne predmet izvan terena, plafon, ili osobu koja nije u igri;

*D11(15),
D12(4)*

8.4.3 dodirne antenu, kanape ili sajle koji drže mrežu, stubove, ili samu mrežu izvan bočnih traka;

*2.3, D3,
D5a,
D11(15),
D12(4)*

8.4.4 prelazi vertikalnu ravan mreže, djelimično ili potpuno izvan prostora za prelaz lopte, osim u slučaju iz Pravila 10.1.2;

*2.3, D5a,
D5b,
D11(15),
D12(4)*

8.4.5 u cjelosti prođe kroz prostor ispod mreže.

*23.3.2.3f,
D5a,
D11(22)*

9. IGRANJE LOPTOM

Svaka ekipa mora igrati unutar svog prostora za igru (osim u slučaju iz Pravila 10.1.2). Međutim, lopta može biti vraćena izvan slobodne zone i preko zapisničkog stola u cijeloj njegovoj dužini.

9.1 ODIGRAVANJE EKIPE

Odigravanje je bilo koji kontakt sa loptom od strane igrača u igri. 14.4.1

Ekipa ima pravo na najviše tri odigravanja (ne računajući blokiranje) da bi vratila loptu. Ako koristi više od tri, ekipa čini grešku: „ČETIRI ODIGRAVANJA“.

9.1.1 UZASTOPNI KONTAKTI

Igrač ne smije dva puta uzastopno odigrati loptu (osim u slučajevima iz Pravila 9.2.3, 14.2 i 14.4.2). 9.2.3, 14.2, 14.4.2

9.1.2 ISTOVREMENI KONTAKTI

Dva ili tri igrača smiju dodirnuti loptu u istom trenutku.

9.1.2.1 Kada dva (tri) saigrača dodirnu loptu istovremeno, to se računa kao dva (tri) odigravanja (izuzev u slučaju blokiranja). Ako oni nastoje da odigraju loptom, ali samo jedan od njih je dodirne, to se računa kao jedno odigravanje. Sudar igrača ne predstavlja grešku.

9.1.2.2 Kada dva protivnička igrača istovremeno dodirnu loptu iznad mreže, a lopta ostane u igri, ekipa koja je prihvatila ima pravo na nova tri odigravanja. Ako takva lopta ode „u aut“, to je greška ekipe sa suprotne strane.

9.1.2.3 Ako istovremeno odigravanje protivničkih igrača iznad mreže prouzrokuje produženi kontakt sa loptom, igra se nastavlja. 9.1.2.2

9.1.3 POMOĆ PRI ODIGRAVANJU

U okviru prostora za igru, igraču nije dozvoljeno da se pomogne saigračem, ili bilo kojom konstrukcijom/predmetom, u nastojanju da odigra loptu. 1.

Međutim, igrač koji je u opasnosti da učini grešku (dodirne mrežu, pređe srednju liniju itd.) smije biti zaustavljen ili zadržan od strane saigrača. 1.3.3, 11.4.4

9.2 KARAKTERISTIKE ODIGRAVANJA

9.2.1 Loputa može dodirnuti bilo koji dio tela.

9.2.2 Loputa ne smije biti zadržana i/ili bačena. Može se odbiti u bilo kom pravcu. 9.3.3

9.2.3 Loputa može dodirnuti različite djelove tijela, pod uslovom da su kontakti izvedeni istovremeno.

Izuzeci:

9.2.3.1 u slučaju blokiranja, uzastopni kontakti mogu biti učinjeni od strane jednog ili više blokera, pod uslovom da su se kontakti dogodili za vrijeme jedne akcije; 14.1.1, 14.2

9.2.3.2 u slučaju prvog odigravanja ekipe, lopta može uzastopno dodirnuti različite djelove tijela, pod uslovom da je do kontakta došlo u jednom pokretu. 9.1, 14.4.1

9.3 GREŠKE ODIGRAVANJA LOPTOM

9.3.1	ČETIRI ODIGRAVANJA: prije nego što vrati loptu, ekipa odigrava četiri puta.	9.1,
D11(18)
9.3.2	POMOĆ PRI ODIGRAVANJU: igrač se pomogne saigračem, ili nekom konstrukcijom ili predmetom, u nastojanju da udari loptu, u okviru prostora za igru.	9.1.3
9.3.3	ZADRŽANA LOPTA: lopta je zadržana i/ili bačena, tj. lopta se ne odbija prilikom odigravanja	9.2.2,
D11(16)
9.3.4	DVOSTRUKI KONTAKT: igrač/ica odigra loptu dva puta uzastopno, ili lopta uzastopno dodirne različite djelove njegovog/njenog tela.	9.2.3,
D11(17)

10. LOPTA NA MREŽI

10.1 LOPTA PRELAZI PREKO MREŽE

- 10.1.1 Lopta poslata u protivničko polje mora preći preko mreže u okviru prostora za prelaz lopte. Prostor za prelaz lopte je dio vertikalne ravni mreže i ograničen je: 2.4, 10.2, D5a
- 10.1.1.1 odozdo, gornjom ivicom mreže; 2.2
- 10.1.1.2 sa strane, antenama i njihovim zamišljenim produžecima; 2.4
- 10.1.1.3 odozgo, plafonom.
- 10.1.2 Lopta koja je prešla ravan mreže ka protivničkoj slobodnoj zoni, potpuno ili djelimično kroz spoljni prostor, smije biti vraćena u okviru dozvoljenih odigravanja, pod uslovom: 9.1, D5b
- 10.1.2.1 da igrač ne dodirne protivničko polje; 11.2.2
- 10.1.2.2 da lopta koja je vraćena ponovo prelazi ravan mreže potpuno ili djelimično kroz spoljni prostor, na istoj strani terena. 11.4.4, D5b
- Protivnička ekipa ne smije spriječiti takvu akciju.
- 10.1.3 Lopta koja se ka protivničkom polju kreće kroz prostor ispod mreže je u igri sve dok cijelim obimom ne pređe vertikalnu ravan mreže. 23.3.2.3f, D5a, D11(22)

10.2 LOPTA DODIRUJE MREŽU

Prilikom prelaska mreže, lopta je može dodirnuti. 10.1.1

10.3 LOPTA U MREŽI

- 10.3.1 Lopta koja je poslata u mrežu može biti vraćena u okviru tri odigravanja ekipe. 9.1
- 10.3.2 Ako lopta pocijepa ili obori mrežu, nadigravanje se poništava i ponavlja.

11. IGRAČ PORED MREŽE

11.1 PRELAZ PREKO MREŽE

- 11.1.1 Prilikom blokiranja, bloker može dodirnuti loptu preko mreže, pod uslovom da ne ometa protivnikovu igru prije ili za vrijeme protivnikovog udarca u napadu. 14.1, 14.3
- 11.1.2 Posle udarca u napadu, igraču je dozvoljeno da pređe rukom preko mreže, pod uslovom da se kontakt dogodio u sopstvenom prostoru za igru.

11.2 PRELAZ ISPOD MREŽE

- 11.2.1 Dozvoljeno je preći u protivničko vazdušni prostor ispod mreže, pod uslovom da to ne ometa protivnikovu igru.
- 11.2.2 Pri prelazu u protivničko polje, preko srednje linije, dozvoljeno je: 1.3.3, 11.2.2.1, D11(22)
- 11.2.2.1 dodirnuti protivničko polje stopalom (stopalima) je dozvoljeno, pod uslovom da je jedan dio stopala, kojim/a je izvršen prelaz, ili u kontaktu sa srednjom linijom, ili je direktno iznad nje, a ta akcija ne ometa protivnikovu igru; 1.3.3, D11(22)
- 11.2.2.2 dodirnuti protivničko polje bilo kojim dijelom tijela iznad stopala, pod uslovom da to ne ometa protivnikovu igru. 1.3.3, 11.2.2.1, D11(22)
- 11.2.3 Igrač može ući u protivničko polje od trenutka kada je lopta van igre. 8.2
- 11.2.4 Igrači mogu preći u protivničku slobodnu zonu, pod uslovom da ne ometaju protivnikovu igru.

11.3 DODIR MREŽE

- 11.3.1 **Dodir mreže od strane igrača između antena, za vrijeme akcije odigravanja loptom, je greška.** 11.4.4, 23.3.2.3c, 24.3.2.3, D3

Akcija odigravanja loptom uključuje (između ostalog) odraz, udarac (ili pokušaj udarca) i siguran doskok, uz spremnost za nastavak igre.

- 11.3.2 Igrač može da dodirne stub, konopce/sajle, ili bilo koji drugi predmet izvan antena, uključujući i samu mrežu, pod uslovom da to ne ometa igru (izuzev pravila 9.1.3) D3
- 11.3.3 Kada je lopta upućena u mrežu i to prouzrokuje da mreža dodirne protivnika, to nije greška.

11.4 GREŠKE IGRAČA PORED MREŽE

- 11.4.1 Igrač dodirne loptu ili protivnika, u protivničkom prostoru, prije ili za vreme protivnikovog udarca u napadu. 11.1.1, D11(20)
- 11.4.2 Igrač ometa protivnikovu igru prelazeći u protivnički prostor ispod mreže. 11.2.1
- 11.4.3 Igrač cijelim stopalom (stopalima) prelazi u protivničko polje. 11.2.2.2, D11(22)

11.4.4 Igrač ometa igru (između ostalog):

- dodirivanjem mreže između antena, ili same antene, za vrijeme svoje akcije 11.3.1, odigravanja loptom,
- korišćenjem mreže između antena kao podrške ili pomoći pri uspostavljanju ravnoteže D11(19)
- stvaranjem nepravedne prednosti u odnosu na protivnika, dodirivanjem mreže,
- akcijom koja onemogućava protivnikov pokušaj odigravanja loptom,
- hvatanjem/pridržavanjem za mrežu.

Bilo koji igrač koji se nalazi blizu lopte u trenutku odigravanja i koji pokušava da je odigra, je u akciji odigravanja loptom, čak i ukoliko nije došlo do kontakta sa loptom.

Međutim, dodirivanje mreže izvan antena ne smatra se greškom (osim u slučaju iz pravila 9.1.3).

12. SERVIS		
	Servis je akcija kojom desni igrač zadnje linije, koji se nalazi u zoni za serviranje, ubacuje loptu u igru.	1.4.2, 8.1, 12.4.1
12.1 PRVI SERVIS U SETU		
12.1.1	Prvi servis u prvom setu, kao i u odlučujućem (petom) setu, izvodi ekipa određena žrijebom.	6.3.2, 7.1
12.1.2	Ostali setovi počinju servisom ekipe koja nije prva servirala u prethodnom setu.	
12.2 REDOSLED SERVIRANJA		
12.2.1	Igrači moraju slediti redosled serviranja upisan na listiću za postavu.	7.3.1, 7.3.2
12.2.2	Posle prvog servisa u setu, koji će igrač servirati, određuje se na sledeći način:	12.1
12.2.2.1	kada ekipa koja servira pobijedi u nadigravanju, igrač (ili njegova zamjena), koji je prethodno servirao, servira ponovo;	6.1.3, 15.5
12.2.2.2	kada ekipa koja je primala servis pobijedi u nadigravanju, stiče pravo da servira i rotira se prije servisa. Serviraće igrač koji se pomjera sa prednje desne pozicije na zadnju desnu poziciju.	6.1.3, 7.6.2
12.3 ODOBRENJE SERVISA		
	Prvi sudija odobrava servis, pošto je provjerio da su obje ekipe spremne za igru i da je lopta u posjedu servera.	12, D11(1)
12.4 IZVOĐENJE SERVISA		D11(10)
12.4.1	Lopta mora biti udarena jednom šakom, ili bilo kojim drugim dijelom ruke, pošto je izbačena ili ispuštena iz ruke (ruku).	
12.4.2	Samo je jednom dozvoljeno izbaciti ili ispustiti loptu. Driblanje ili prebacivanje lopte iz ruke u ruku je dozvoljeno.	
12.4.3	U trenutku servisnog udarca, ili odraza prilikom skok servisa, server ne smije dodirivati teren (uključujući osnovnu liniju) niti pod izvan zone za serviranje.	1.4.2, 27.2.1.4, D11(22), D12(4)
	Posle udarca, server može kročiti/doskočiti izvan zone za serviranje ili u teren.	
12.4.4	Server mora udariti loptu u roku od 8 sekundi pošto je prvi sudija zviždukom dao znak za servis.	12.3, D11(11)
12.4.5	Servis izveden prije sudijskog zvižduka se poništava i ponavlja.	12.3
12.5 ZAKLON		D6, D11(12)
12.5.1	Igrači ekipe koja servira ne smiju sprečavati protivničke igrače, pojedinačnim ili grupnim zaklanjanjem („maskom“), servisni udarac i putanju lopte.	12.5.2
12.5.2	Igrač ili grupa igrača ekipe koja servira čini zaklon ako mašu rukama, skaču ili se kreću lijevo-desno za vrijeme izvođenja servisnog udarca, ili ako stoje grupisani tako da prikrivaju i servisni udarac i putanju lopte, sve dok lopta ne pređe vertikalnu ravan mreže. Ukoliko je bilo šta od pomenutog vidljivo za ekipu koja prima servis, to nije zaklon.	12.4, D6

12.6 GREŠKE ZA VRIJEME SERVIRANJA**12.6.1 Greške serviranja**

Greške koje dovode do promjene servisa, čak i ako je protivnik u pogrešnoj poziciji, su one kada server: 12.2.2.2,
12.7.1

12.6.1.1 narušava redosled serviranja; 12.2

12.6.1.2 ne izvodi servis pravilno. 12.4

12.6.2 Greške posle servisnog udarca

Pošto je lopta pravilno udarena, servis postaje pogrešan (osim ako je igrač u pogrešnoj poziciji) ako lopta: 12.4,
12.7.2

12.6.2.1 dodirne igrača ekipe koja servira, ili ne pređe vertikalnu ravan mreže potpuno unutar prostora za prelaz lopte; 8.4.4,
8.4.5,
10.1.1,
D11(19)

12.6.2.2 ode „u aut“; 8.4,
D11(15)

12.6.2.3 prelazi preko zaklona. 12.5,
D11(12)

12.7 GREŠKE SERVIRANJA I POZICIONE GREŠKE

12.7.1 Ako server čini grešku u trenutku servisnog udarca (nepravilno izvođenje, pogrešan redosled serviranja itd.), a protivnik je u pogrešnoj poziciji, sankcioniše se greška serviranja. 7.5.1,
7.5.2,
12.6.1

12.7.2 Naprotiv, ako je izvođenje servisa bilo pravilno, a servis kasnije postaje pogrešan (ode u aut, prelazi preko zaklona itd.), prvo je učinjena poziciona greška i ona se sankcioniše. 7.5.3,
12.6.2

13. UDARAC U NAPADU

13.1 KARAKTERISTIKE UDARCA U NAPADU

12, 14.1.1

13.1.1 Udarcima u napadu se smatraju sve akcije kojima se lopta upućuje ka protivniku, sa izuzetkom servisa i bloka.

13.1.2 Za vrijeme udarca u napadu, „kuvanje“ je dozvoljeno ako je kontakt čist i ako lopta nije zadržana ili bačena. 9.2.2

13.1.3 Udarac u napadu je izveden u trenutku kada lopta potpuno pređe vertikalnu ravan mreže, ili je dodirne protivnik.

13.2 OGRANIČENJA ZA UDARAC U NAPADU

13.2.1 Igrač prednje linije može izvesti udarac u napadu na bilo kojoj visini, pod uslovom da je kontakt sa loptom ostvaren u sopstvenom prostoru za igru (osim u slučaju iz Pravila 13.2.4 i 13.3.6). 7.4.1.1

13.2.2 Igrač zadnje linije može izvesti udarac u napadu na bilo kojoj visini iza prednje zone, ali: 1.4.1, 7.4.1.2, 19.3.1.2, D8, 1.3.4

14.5.1 prilikom odraza, igračevo stopalo (stopala) ne smije dodirivati niti prelaziti liniju napada;

14.5.2 posle udarca, igrač može doskočiti u prednju zonu. 1.4.1

13.2.3 Igrač zadnje linije može izvesti udarac u napadu i iz prednje zone ako je, u trenutku kontakta, dio lopte niži od vrha mreže. 1.4.1, 7.4.1.2, D8

13.2.4 Nijednom igraču nije dozvoljeno da izvede udarac u napadu na protivnikov servis kada je lopta u prednjoj zoni i u cjelosti iznad gornje ivice mreže. 1.4.1

13.3 GREŠKE UDARCA U NAPADU

13.3.1 Igrač odigrava loptu unutar protivničkog prostora zaigru.

13.2.1, D11(20), 8.4,

13.3.2 Igrač pošalje loptu „u aut“.

D11(15), 1.4.1, 7.4.1.2, 13.2.3,

13.3.3 Igrač zadnje linije izvede udarac u napadu iz prednje zone, ako je, u trenutku udarca, lopta u cjelosti bila iznad gornje ivice mreže.

D11(21), 1.4.1, 13.2.4,

13.3.4 Igrač izvede udarac u napadu na protivnikov servis, kada je lopta u prednjoj zoni i u cjelosti iznad gornje ivice mreže.

D11(21), 19.3.1.2, 23.3.2.3d,

13.3.5 Libero izvede udarac u napadu, ako je, u trenutku udarca, lopta u cjelosti bila iznad gornje ivice mreže.

D11(21), 1.4.1, 19.3.1.4, 23.3.2.3e, D11(21)

13.3.6 Igrač izvede udarac u napadu kada je lopta u cjelosti iznad gornje ivice mreže, a loptu je podigao Libero prstima, iz svoje prednje zone.

14. BLOK

14.1 BLOKIRANJE

14.1.1 Blokiranje je akcija igrača u blizini mreže, kojom se lopta, koja dolazi sa protivničke strane, presrijeće, izdizanjem iznad gornje ivice mreže, bez obzira na kojoj se visini dodirne lopta. Samo je igračima prednje linije dozvoljeno da izvedu akciju blokiranja, ali u trenutku kontakta sa loptom, dio tijela mora da bude iznad gornje ivice mreže. 7.4.1.1

14.1.2 *Pokušaj blokiranja*
Pokušaj blokiranja je akcija blokiranja bez dodira lopte.

14.1.3 *Izveden blok*
Blok je izveden kada bloker dodirne loptu. D7

14.1.4 *Grupni blok*
Grupni blok čine dva ili tri igrača, koji su blizu jedan drugome, a izveden je kada lopta dodirne jednog od njih.

14.2 DODIR BLOKA

Jedan ili više igrača koji blokiraju mogu ostvariti uzastopne (brze i neprekidne) kontakte sa loptom, pod uslovom da su se kontakti dogodili za vrijeme jedne akcije. 9.1.1, 9.2.3

14.3 BLOKIRANJE U PROTIVNIČKOM PROSTORU

Prilikom blokiranja, igrači mogu postaviti svoje šake i ruke preko mreže, pod uslovom da to ne ometa protivnikovu igru. Nije dozvoljeno dodirnuti loptu preko mreže prije nego što protivnik izvrši udarac u napadu 13.1.1

14.4 BLOK I ODIGRAVANJE EKIPE

14.4.1 Dodir bloka se ne računa u odigravanja ekipe. Posle dodira bloka, ekipa ima pravo na još tri odigravanja da bi vratila loptu. 9.1, 14.4.2

14.4.2 Prvo odigravanje posle bloka može da izvrši bilo koji igrač, uključujući onoga koji je dodirnuo loptu u bloku. 14.4.1

14.6 BLOKIRANJE SERVISA

14.6.1 Zabranjeno je blokirati protivnikov servis. 12, D11(12)

14.7 GREŠKE BLOKIRANJA

14.7.1 Bloker dodiruje loptu u protivničkom prostoru, prije protivnikovog udarca u napadu. 14.3

14.7.2 Igrač zadnje linije, ili Libero, izvede akciju blokiranja, ili učestvuje u izvedenom grupnom blokiranju. 14.1, 14.5, 19.3.1.3,

14.7.3 Blokiranje protivnikovog servisa.

14.7.4 Lopta od bloka odlazi „u aut“. 14.5, D11(12) 8.4

14.7.5 Blokiranje lopte u protivničkom prostoru izvan antene.

14.7.6 Libero pokušava individualni ili grupni blok. 14.1.1, 19.3.1.3

POGLAVLJE 5 PREKIDI, ODUGOVLAČENJA I PAUZE

PRAVILO

VIDI PRAVILO

15. PREKIDI IGRE

Prekid igre je vreme između okončanog nadigravanja i zvižduka prvog sudije za sledeći servis.

6.1.3, 8.1,
8.2, 15.4,
15.5, 24.2.6

Jedini pravilni prekidi igre su TAJM-AUTI i ZAMJENE IGRAČA.

15.1 BROJ PRAVILNIH PREKIDA IGRE

Svaka ekipa ima pravo da zatraži najviše dva tajm-auta i šest zamjena igrača, po setu.

6.2, 15.4,
15.5

Za FIVB, svjetska i zvanična takmičenja za seniore, FIVB može da smanji, za jedan, broj tajm-auta ekipe i/ili tehničkih tajm-auta, u skladu sa zahtjevima sponzora, marketinga i televizijskih emitera.

15.2 REDOSLED PRAVILNIH PREKIDA IGRE

- 15.2.1 Zahtjev za jedan ili dva tajm-auta i jedan zahtjev za zamjenu igrača, od strane obje ekipe, mogu da slijede jedan za drugim, bez potrebe da se igra nastavi. 15.4, 15.5
- 15.2.2 Međutim, za vrijeme istog prekida igre, ekipa nema pravo da uzastopno ponavlja zahtjev za zamjenu igrača. Dva ili više igrača mogu biti zamijenjeni za vrijeme istog prekida igre. 15.5,
15.6.1
- 15.2.3 Mora da postoji okončano nadigravanje između dva odvojena zahtjeva za zamjenu igrača od strane iste ekipe. (Izuzetak: zamjena izazvana povredom ili isključenjem/odstranjenjem (15.5.2, 15.7, 15.8) 6.1.3, 15.5
- 15.2.4 Nije dozvoljeno zahtjevati bilo koji pravilni prekid igre, nakon što je zahtjev odbijen i sankcionisan opomenom za odugovlačenje, tokom istog prekida igre (tj. pre završetka sledećeg okončanog nadigravanja).

15.3 ZAHTJEV ZA PRAVILNE PREKIDE IGRE

- 15.3.1 Pravilne prekide igre može zahtijevati isključivo trener, ili, u odsustvu trenera, kapiten u igri, i samo oni. 5.1.2, 5.2,
5.3.2, 15.
- 15.3.2 Zamjena prije početka seta je dozvoljena i upisuje se kao pravilna zamjena za taj set. 7.3.4

15.4 TAJM-AUTI

- 15.4.1 Zahtjev za tajm-aut mora biti upućen pokazivanjem odgovarajućeg znaka rukom, kada je lopta van igre i pre zvižduka za servis. Svi zahtijevani tajm-auti traju 30 sekundi. 6.1.3, 8.2,
12.3,
D11(4)

Za FIVB, svjetska i zvanična takmičenja, dužina tajm-auta se može podešavati, ukoliko FIVB odobri takav zahtjev, zasnovan na zahtjevu organizatora.

Za FIVB, svjetska i zvanična takmičenja, obavezno je koristiti sirenu, a zatim znak rukom, za zahtijevanje tajm-auta. D11(4)

- 15.4.2 **Za vreme svakog tajm-auta, igrači koji su u igri moraju otići u slobodnu zonu, u blizinu svoje klupe za rezervne igrače.** D1a

15.5 ZAMJENA IGRAČA

15.5.1 Zamjena igrača je čin kojim igrač, ali ne i Libero, ili igrač umjesto koga je Libero u igri, posle upisivanja u zapisnik, ulazi u igru, na poziciju drugog igrača, koji, u tom trenutku, mora da napusti teren. 19.3.2.1, D11(5)

15.5.2 Kada je zamjena igrača izazvana povredom igrača u igri, ona mora biti praćena pokazivanjem odgovarajućeg znaka rukom od strane trenera (ili kapitena u igri). 5.1.2.3, 5.2.3.3, 6.1.3, 8.2, 12.3, D11(5)

15.6 OGRANIČENJA KOD ZAMJENE IGRAČA

15.6.1 Igrač početne postave može napustiti igru pa se potom vratiti, ali samo jednom u setu i to na svoju prethodnu poziciju u postavi. 7.3.1

15.6.2 Igrač-zamjena može ući u igru na mjesto igrača početne postave, ali samo jednom u setu i može biti zamijenjen samo istim igračem početne postave. 7.3.1

15.7 IZUZETNA ZAMJENA

Igrač (osim Libera) koji ne može da nastavi igru, zbog povrede ili bolesti, ili isključenja / odstranjenja, treba da bude zamijenjen pravilnom zamjenom. Ako to nije moguće, ekipa ima pravo na IZUZETNU zamjenu, bez obzira na ograničenja iz Pravila 15.6. 6.1.3, 15.6, 19.4.3

Izuzetna zamjena znači da bilo koji igrač, koji nije na terenu u trenutku povrede / bolesti / isključenja / odstranjenja, osim Libera i igrača umjesto kojeg je Libero u igri, može zamijeniti povrijeđenog / bolesnog / isključenog / odstranjenog igrača. Ovako zamijenjeni povrijeđeni / bolesni / isključeni igrač se ne može vratiti u igru na toj utakmici.

Izuzetna zamjena se ni u kom slučaju ne može računati u pravilne zamjene, ali treba je uključiti u ukupan broj zamjena za set ili utakmicu u zapisniku.

15.8 ZAMJENA ISKLJUČENOG ILI ODSTRANJENOG IGRAČA

ISKLUČENI ili ODSTRANJENI igrač mora odmah biti pravilno zamijenjen. Ako to nije moguće, ekipa ima pravo da izvrši izuzetnu zamjenu. Ako to nije moguće, ekipa se proglašava NEKOMPLETNOM. 6.4.3, 7.3.1, 15.6, 21.3.2, 21.3.3, D11(5)

15.9 NEPRAVILNA ZAMJENA

15.9.1 Zamjena je nepravilna ako prevazilazi ograničenja iz Pravila 15.6 (osim u slučaju iz Pravila 15.7), ili kada uključuje igrača koji nije upisan u zapisnik.

15.9.2 Kada ekipa izvrši nepravilnu zamjenu, a igra se nastavi, postupak je sledeći: 8.1, 15.6

15.9.2.1 ekipa se kažnjava poenom i servisom za protivnika; 6.1.3

15.9.2.2 zamjena se ispravlja;

15.9.2.3 poeni ekipe koja je učinila grešku, osvojeni posle učinjene greške, se poništavaju; protivnikovi poeni ostaju važeći.

15.10 POSTUPAK ZAMJENA

15.10.1 Zamjena igrača se mora izvesti u zoni za zamjenu. 1.4.3, D1b

15.10.2 Zamjena traje samo onoliko vremena koliko je potrebno za upisivanje u zapisnik i ulazak, odnosno izlazak, igrača. 15.10, 24.2.6, 25.2.2.3

- 15.10.3.a Zahtjev za zamjenu stupa na snagu u trenutku ulaska igrača-zamjene, koji je/su spreman/ni za igru, u zonu za zamjenu, za vrijeme prekida igre. Trener ne mora da pokaže znak rukom za zamjenu igrača, osim ukoliko to nije zamjena zbog povrede ili prije početka seta.
- 15.10.3.b Ukoliko igrač nije spreman u trenutku zahtjeva, zamjena se neće odobriti i ekipa se sankcioniše za odugovlačenje. 16.2, D9
24.2.6
- 15.10.3.c Zahtjev za zamjenu prati i objavljuje zapisničar, ili drugi sudija, koristeći sirenu, odnosno pištaljku. Drugi sudija odobrava zamjenu.
- Za FIVB, svjetska i zvanična takmičenja, prilikom zamjene se koriste tablice sa brojevima (osim u situacijama kada se koriste elektronski uređaji za prenošenje podataka zapisničaru).** 1.4.3,
15.2.2
- 15.10.4 Ako ekipa namjerava da istovremeno izvrši više od jedne zamjene, svi igrači-zamjene moraju ući u zonu za zamjenu u isto vrijeme, kako bi bili obuhvaćeni istim zahtjevom. U tom slučaju, zamjene moraju biti izvedene sukcesivno, jedan po jedan par igrača. Ukoliko je jedna od njih nepravilna, pravilne se dozvoljavaju, a nepravilna se odbija i predmet je sankcije za odugovlačenje.
- 15.11 NEOSNOVANI ZAHTJEVI** 15.
- 15.11.1 Neosnovano je zahtijevati bilo kakav pravilan prekid igre: 12.3
- 15.11.1.1 za vrijeme nadigravanja, u trenutku, ili posle zvižduka za servis; 5.1.2.3,
5.2.3.3
- 15.11.1.2 od strane neovlašćenog člana ekipe; 15.2.2,
15.2.3, 16.1,
25.2.2.6
- 15.11.1.3 za drugu zamjenu igrača od strane iste ekipe za vrijeme istog prekida (tj. Prije završetka sledećeg okončanog nadigravanja), osim u slučaju povrede/bolesti / isključenja/ odstranjenja igrača u igri; 15.1
- 15.11.1.4 posle iskorišćenog dozvoljenog broja tajm-auta i zamjena igrača. 16.1,
25.2.2.6
- 15.11.2 Prvi neosnovani zahtjev ekipe na utakmici, koji ne utiče na igru niti je odugovlači, biće odbijen bez ikakvih posledica, ali mora biti upisan u zapisnik. 16.1.4
- 15.11.3 Bilo koji ponovljeni neosnovani zahtjev na utakmici, od strane iste ekipe, predstavlja odugovlačenje.

16. ODUGOVLAČENJE IGRE

16.1 VRSTE ODUGOVLAČENJA

Nepravilna akcija ekipe, kojom se odlaže nastavak igre, je odugovlačenje i podrazumijeva, između ostalog:

16.1.1	odugovlačenje pravilnih prekida igre;	15.10.2
16.1.2	produžavanje prekida, pošto je dat znak za nastavak igre;	15.
16.1.3	traženje nepravilne zamjene;	15.9
16.1.4	ponavljanje neosnovanog zahtjeva;	15.11.3
16.1.5	odugovlačenje igre od strane člana ekipe.	

16.2 SANKCIJE ZA ODUGOVLAČENJE

D9

16.2.1	„Opomena za odugovlačenje“ i „kazna za odugovlačenje“ su sankcije za ekipu.	
16.2.1.1	Sankcije za odugovlačenje važe za cijelu utakmicu.	6.3
16.2.1.2	Sve sankcije za odugovlačenje se upisuju u zapisnik.	25.2.2.6
16.2.2	Prvo odugovlačenje na utakmici, od strane bilo kog člana ekipe, se sankcioniše „OPOMENOM ZA ODUGOVLAČENJE“.	4.1.1,
D11(25)
16.2.3	Drugo i sva sledeća odugovlačenja, bilo koje vrste, od strane bilo kog člana iste ekipe, na istoj utakmici, predstavljaju grešku i sankcionišu se „KAZNOM ZA ODUGOVLAČENJE“: poen i servis za protivnika.	6.1.3,
D11(25)
16.2.4	Sankcije za odugovlačenje, dodjeljene prije ili između setova, primjenjuju se u narednom setu.	18.1

17.	IZUZETNI PREKIDI IGRE	
17.1	POVREDA/BOLEST	8.1
17.1.1	Ako se dogodi ozbiljna nezgoda (povreda, nesrećni slučaj), dok je lopta u igri, sudija mora odmah da zaustavi igru i dozvoli medicinskom osoblju da uđe u teren.	
	Nadigravanje se zatim ponavlja.	6.1.3
17.1.2	Ako igrač zbog povrede/bolesti ne može biti zamijenjen ni pravilno ni izuzetno, igraču se dozvoljava tri minuta za oporavak, ali ne više od jednom za istog igrača na utakmici.	15.6, 15.7, 24.2.8
	Ako se igrač ne oporavi, njegova ekipa se proglašava nekompletnom.	6.4.3, 7.3.1
17.2	SPOLJNO OMETANJE	
	Ako, za vrijeme igre, dođe do bilo kakvog ometanja spolja, igra se prekida i nadigravanje se ponavlja.	6.1.3, D11(23)
17.3	PRODUŽENI PREKIDI	
17.3.1	Ako nepredviđene okolnosti prekinu utakmicu, prvi sudija, organizator i Kontrolni komitet (ako postoji) će odlučiti o mjerama koje će se preduzeti da bi se ponovo uspostavili normalni uslovi za igru.	23.2.3
17.3.2	Ako se dogode jedan ili više prekida, koji ukupno ne prelaze 4 sata:	17.3.1
17.3.2.1	ako se utakmica nastavlja na istom terenu, prekinuti set se normalno nastavlja, sa istim rezultatom, igračima (sa izuzetkom onih koji su isključeni ili odstranjeni) i njihovim pozicijama. Rezultati već odigranih setova ostaju na snazi;	1, 7.3
17.3.2.2	ako se utakmica nastavlja na drugom terenu, prekinuti set se poništava i ponavlja, sa istim članovima ekipe i istim početnim postavama (sa izuzetkom isključenih ili odstranjenih igrača), a sve upisane sankcije se zadržavaju . Rezultati već odigranih setova ostaju na snazi.	7.3, 21.4.1, D9
17.3.3	Ako se dogodi jedan ili više prekida, koji ukupno traju duže od 4 sata, cijela utakmica se ponavlja.	

18. PAUZE I PROMJENA POLJA**18.1 PAUZE**

Pauza je vrijeme između setova. Sve pauze traju po tri minuta. 4.2.4

Za vrijeme tog perioda, obavlja se promjena polja i u zapisnik se upisuju početne postavbe ekipe. 7.3.2, 18.2, 25.2.1.2

Pauza između drugog i trećeg seta se može produžiti do 10 minuta, od strane nadležnog organa, a na zahtjev organizatora.

18.2 PROMJENA POLJA D11(3)

18.2.1 Posle svakog seta, sa izuzetkom odlučujućeg, ekipe menjaju polja. 7.1

18.2.2 U odlučujućem setu, čim ekipa koja vodi osvoji 8. poen, ekipe, bez odugovlačenja, mijenjaju polja, a pozicije igrača ostaju iste. 6.3.2, 7.4.1, 25.2.2.5

Ako promjena polja nije učinjena u trenutku kada je ekipa koja vodi osvojila 8. poen, obaviće se čim se greška uoči. Posle promjene polja, rezultat ostaje isti.

POGLAVLJE 6 LIBERO

PRAVILO	VIDI PRAVILO
19. LIBERO	
19.1 ODREĐIVANJE LIBERA	5.
19.1.1 Svaka ekipa ima pravo da, sa spiska igrača u zapisniku, odredi do dva specijalizovana odbrambena igrača: Libero-igrača.	4.1.1
Za FIVB, svjetska i zvanična takmičenja za seniore, ukoliko ekipa ima više od 12 igrača upisanih u zapisnik, DVA Libera su obavezna na spisku igrača.	
19.1.2 Svi Libero-igrači moraju biti prije utakmice upisani u zapisnik, u posebne rubrike predviđene za to.	5.2.2, 25.2.1.1, 26.2.1.1
19.1.3 Libero koji je na terenu je aktivni Libero. Ukoliko postoji još jedan Libero, on/ona je drugi Libero ekipe. Samo jedan Libero može biti na terenu u svakom trenutku.	
19.2 OPREMA	4.3
Libero-igrač(i) moraju nositi uniformu (ILI PRSLUK ZA NOVOODREĐENOG Libera), na kojoj preovlađuje boja različita od svih boja na uniformi ostatka ekipe. Uniforma mora biti kontrastne boje u odnosu na boju uniformi ostatka ekipe. Oba Libera mogu biti u uniformama koje se razlikuju i između sebe i od ostatka ekipe. Uniforme Libero igrača moraju biti numerisane kao kod ostatka ekipe.	
Za FIVB, svjetska i zvanična takmičenja, novoodređeni Libero bi trebalo, ukoliko je moguće, da obuče dres istog stila i iste boje kao originalni Libero, ali zadržava svoj broj.	
19.3 AKCIJE U KOJIMA UČESTVUJE LIBERO	
19.3.1 Akcije u igri	
19.3.1.1 Liberu je dozvoljeno da uđe u igru na mjesto bilo kog igrača zadnje linije.	7.4.1.2
19.3.1.2 Libero ima ograničenje da igra kao igrač zadnje linije i nije mu/joj dozvoljeno da izvede udarac u napadu (ni iz terena ni iz slobodne zone) ako je, u trenutku kontakta, lopta u cjelosti iznad gornje ivice mreže.	13.2.2, 13.2.3, 13.3.5
19.3.1.3 Libero ne smije da servira, blokira, ili pokuša da blokira.	12.4.1, 14.6.2, 14.6.6, D11(12)
19.3.1.4 Igrač ne smije izvesti udarac u napadu ako je lopta u cjelosti iznad gornje ivice mreže, a loptu je Libero podigao prstima, iz svoje prednje zone. Ako Libero učini takvu akciju izvan svoje prednje zone udarac u napadu se može slobodno izvesti.	1.4.1, 13.3.6, 23.3.2.3d, e, D1b
19.3.2 Promjene igrača sa Liberom	
19.3.2.1 Promjene igrača sa Liberom se ne računaju u zamjene.	6.1.3, 15.5
Njihov broj je neograničen, ali između dvije promjene igrača sa Liberom mora biti okončano nadigravanje (osim kada kazna prouzrokuje rotaciju ekipe i pomjeranje Libera u poziciju 4, ili kada aktivni Libero postane nesposoban da nastavi igru, a to prouzrokuje da nadigravanje ne bude okončano).	

- 19.3.2.2 Igrač na čije mjesto je ušao Libero može se vratiti u igru umjesto jednog ili drugog Libera. Aktivnog Libera može promijeniti samo igrač umjesto koga je Libero ušao, ili drugi Libero.
- 19.3.2.3 Na početku svakog seta, Libero ne može ući u teren dok drugi sudija ne provjeri postavu i ne odobri promjenu igrača početne postave sa Liberom. 7.3.2, 12.1
- 19.3.2.4 Ostale promjene igrača sa Liberom mogu se obaviti samo dok je lopta van igre i prije zvižduka za servis. 8.2, 12.3
- 19.3.2.5 Promjena igrača sa Liberom izvedena posle zvižduka za servis, a prije servisnog udarca, neće biti odbijena; međutim, na kraju nadigravanja, sudija mora obavijestiti kapitena u igri da to nije dozvoljen postupak i da će njegovo ponavljanje biti predmet sankcija za odugovlačenje. 12.3, 12.4, D9
- 19.3.2.6 Svako sledeće kašnjenje promjene igrača sa Liberom rezultiraće momentalnim prekidom igre i primjenom odgovarajuće sankcije za odugovlačenje. U zavisnosti od ishoda sankcije za odugovlačenje, biće određena ekipa koja će sledeća servirati. 16.2, D9
- 19.3.2.7 Libero i igrač sa kojim Libero vrši promjenu, mogu ući ili izaći sa terena samo kroz „Zonu za promjenu Libera“. 1.4.4, D1b
- 19.3.2.8 Promjene igrača sa Liberom se moraju upisati u list za kontrolu Libera (ukoliko se koristi), ili u elektronski zapisnik. 26.2.2.1, 26.2.2.2
- 19.3.2.9 Nepravilna promjena igrača sa Liberom uključuje (između ostalog) situacije kada:
- nije okončano nadigravanje između dvije promjene igrača sa Liberom; 6.1.3
 - Libera mijenja bilo koji igrač osim drugog Libera ili onog igrača na čije mesto je Libero ušao. 15.9
- Nepravilnu promjenu igrača sa Liberom bi trebalo tretirati na isti način kao nepravilnu zamjenu igrača: 15.9
- tj. ukoliko se nepravilna promjena igrača sa Liberom primijeti prije početka sledećeg nadigravanja, sudije bi trebalo da je isprave, a ekipa se sankcioniše za odugovlačenje, D9
- ukoliko se nepravilna promjena igrača sa Liberom primijeti nakon servisnog udarca, posledice su iste kao one za nepravilnu zamjenu. 15.9
- 19.4 PONOVRNO ODREĐIVANJE LIBERA**
- 19.4.1 Libero **postaje** nesposoban za igru ako je povrijeđen, bolestan, isključen ili odstranjen. 21.3.2, 21.3.3, D9
- Libero **može biti proglašen** nesposobnim za igru iz bilo kog razloga, od strane trenera, ili, u odsustvu trenera, od strane kapitena u igri. 5.1.2.1, 5.2.1
- 19.4.2 Ekipa sa jednim Liberom:
- 19.4.2.1 U slučaju kada ekipa ima na raspolaganju samo jednog Libera, shodno Pravilu 19.4.1, ili je samo jedan Libero upisan u zapisnik, a on postane ili se proglasi nesposobnim za igru, trener (ili kapiten u igri, ukoliko trener nije prisutan) može da odredi bilo kog drugog igrača za novog Libera (sa izuzetkom igrača na čije mesto je ušao Libero), koji nije na terenu u trenutku ponovnog određivanja, do kraja utakmice. 19.4, 19.4.1

- 19.4.2.2 Ukoliko aktivni Libero postane nesposoban za igru, može biti promijenjen igračem umesto kojeg je ušao u igru ili momentalnim i direktnim ulaskom na teren novoodređenog Libera. Libero koji je predmet ponovnog određivanja nema pravo da igra do kraja utakmice.
- Ukoliko Libero nije na terenu u trenutku kada je proglašen nesposobnim za igru, takođe može biti predmet ponovnog određivanja. Libero koji je proglašen nesposobnim za igru nema pravo da igra do kraja utakmice.
- 19.4.2.3 Trener, ili kapiten u igri, ukoliko trener nije prisutan, se obraća drugom sudiji, obavještavajući ga/je o ponovnom određivanju. 5.1.2.1, 5.2.1
- 19.4.2.4 Ako bi novoodređeni Libero postao ili bio proglašen nesposobnim da nastavi igru, buduća nova određivanja bi bila moguća. 19.4.1
- 19.4.2.5 Ukoliko trener uputi zahtjev da kapiten ekipe bude određen za novog Libera, to će biti dozvoljeno. 5.1.2, 19.4.1
- 19.4.2.6 U slučaju ponovnog određivanja Libera, broj igrača, koji je određen za novog Libera, mora biti upisan u rubriku Primedbe u zapisniku i na list za kontrolu Libera (ili u elektronski zapisnik, ukoliko se koristi). 25.2.2.7, 26.2.2.1
- 19.4.3 Ekipe sa dva Libera
- 19.4.3.1 Ukoliko ekipa ima dva Libera upisana u zapisnik, a jedan postane nesposoban da igra, ekipa ima pravo da igra sa samo jednim Liberom. 4.1.1, 19.1.1
- Ponovno određivanje će biti dozvoljeno samo u slučaju da ni preostali Libero nije u mogućnosti da nastavi igru. 19.4
- 19.5 REZIME**
- 19.5.1 Ukoliko je Libero isključen ili odstranjen, može biti zamijenjen direktno drugim Liberom ekipe. Ukoliko ekipa ima samo jednog Libera, ima pravo da izvrši ponovno određivanje Libera. 19.4, 21.3.2, 21.3.3

POGLAVLJE 7 PONAŠANJE UČESNIKA

PRAVILO

VIDI PRAVILO

20. PRAVILA PONAŠANJA

20.1 SPORTSKO PONAŠANJE

20.1.1 Učesnici moraju znati Zvanična pravila odbojke i pridržavati ih se.

20.1.2 Učesnici moraju prihvatati odluke sudija u sportskom duhu, bez osporavanja.

U slučaju nejasnoće, samo kapiten u igri može zatražiti razjašnjenje.

5.1.2.1

20.1.3 Učesnici se moraju uzdržavati od akcija, ili ponašanja, čiji je cilj uticaj na odluke sudija, ili prikrivanje učinjene greške sopstvene ekipe.

20.2 FER-PLEJ

20.2.1 Učesnici se moraju ponašati sa poštovanjem i učtivo, u duhu FER-PLEJA, ne samo prema sudijama, nego i prema drugim službenim licima, protivnicima, saigračima i gledaocima.

20.2.2 Za vrijeme utakmice, dozvoljena je komunikacija između članova ekipe.

5.2.3.4

21. NEDOZVOLJENO PONAŠANJE I SANKCIJE**21.1 MANJI PREKRŠAJI**

Manji prekršaji pravila o ponašanju nisu predmet sankcionisanja. Dužnost je prvog sudije da spriječi ekipe da dođu do nivoa koji se sankcioniše. 5.1.2, 21.3

To se sprovodi na dva nivoa:

D9,
D11(6a)

Nivo 1: upućivanjem usmene opomene preko kapitena u igri;

Nivo 2: upotrebom ŽUTOG KARTONA članu ekipe. Ova opomena nije sankcija, već znak da je član ekipe (samim tim i ekipa) dostigao nivo za sankcionisanje na toj utakmici. Ova opomena nema trenutne posledice, ali se upisuje u zapisnik.

21.2 PREKRŠAJI KOJI SE SANKCIONIŠU

Nekorektno ponašanje člana ekipe prema službenim licima, protivnicima, saigračima, ili gledaocima je klasifikovano, prema ozbiljnosti prekršaja, u tri kategorije: 4.1.1

21.2.1 Neuljudno ponašanje: ponašanje protivno lijepim manirima, moralnim načelima.

21.2.2 Nasilničko ponašanje: pogrdne ili uvredljive reči ili gestovi, ili bilo koji postupak koji izražava omalovažavanje.

21.2.3 Agresija: stvarni fizički napad ili agresivno ili preteće ponašanje.

21.3 SKALA SANKCIJA

D9

Prema procjeni prvog sudije i u zavisnosti od ozbiljnosti prekršaja, sankcije koje će biti primijenjene i upisane u zapisnik su sledeće: kazna, isključenje i odstranjenje 21.2, 25.2.2.6

21.3.1 *Kazna*

D11(6b)

Prvo neuljudno ponašanje na utakmici, od strane bilo kog člana ekipe, kažnjava se **poenom i servisom za protivnika**.

4.1.1,
21.2.1

21.3.2 *Isključenje*

D11(7)

21.3.2.1 Član ekipe, koji je sankcionisan isključenjem, ne može učestvovati do kraja seta, mora da ode u svlačionicu ekipe dok se set koji je u toku ne završi, bez drugih posledica

4.1.1,
5.2.1,
5.3.2, D1a,
D1b

Isključeni trener gubi pravo da interveniše u setu mora da ode u svlačionicu ekipe dok se set koji je u toku ne završi. 5.2.3.3

21.3.2.2 Prvo nasilničko ponašanje, od strane člana ekipe, sankcioniše se isključenjem, bez drugih posledica.

4.1.1,
21.2.2

21.3.2.3 Drugo neuljudno ponašanje, na istoj utakmici, od strane istog člana ekipe, sankcioniše se isključenjem, bez drugih posledica.

4.1.1,
21.2.1

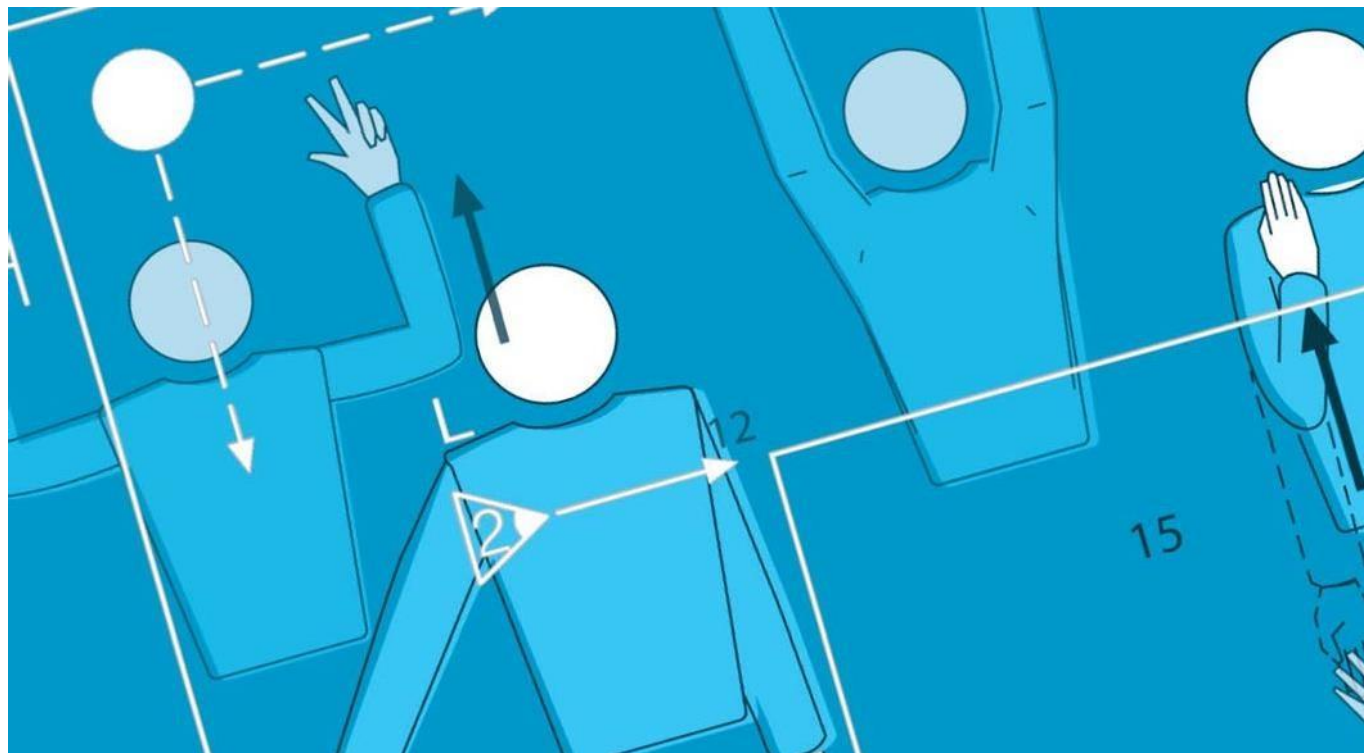
21.3.3 *Odstranjenje*

D11(8)

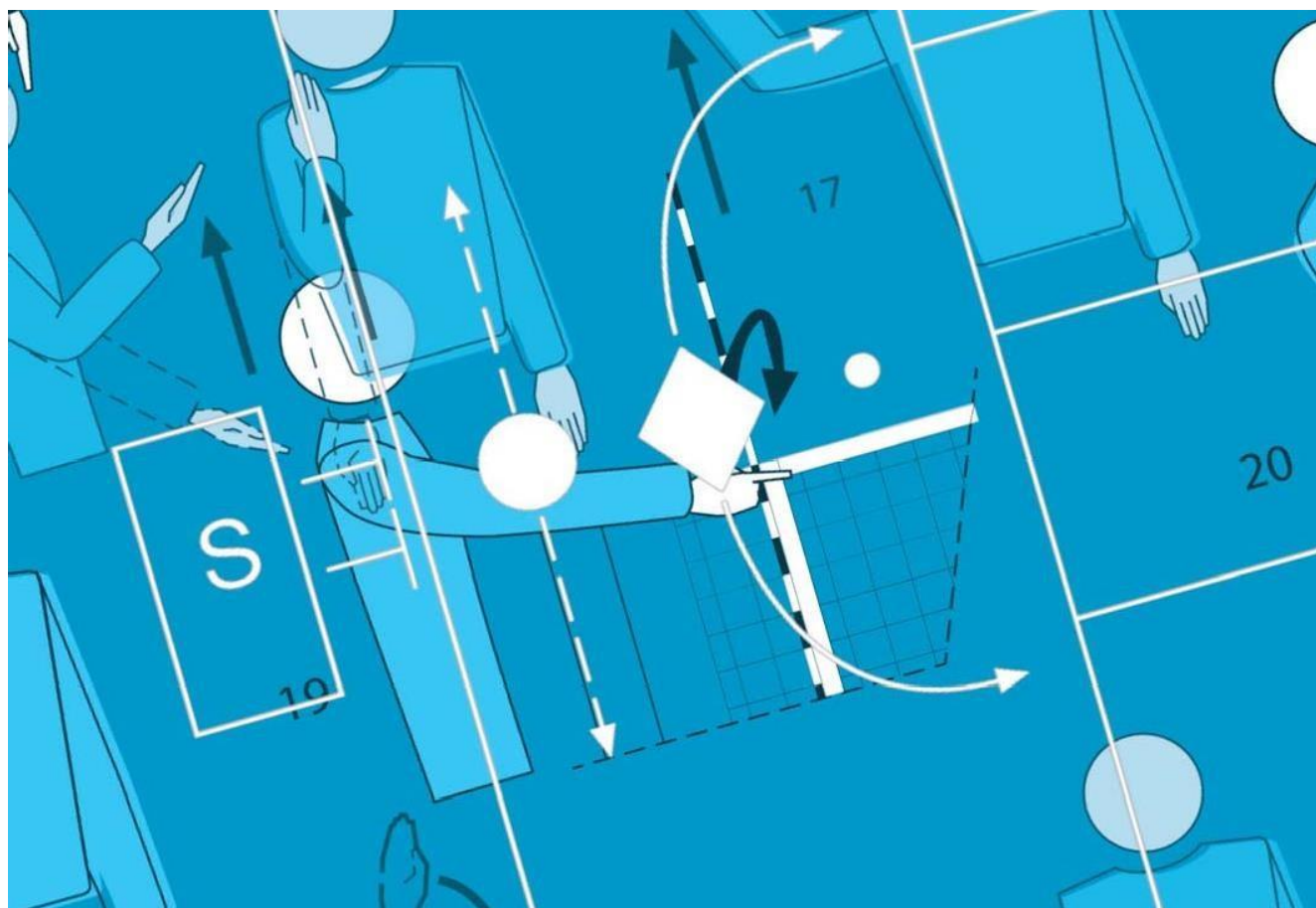
21.3.3.1 Član ekipe, koji je sankcionisan odstranjenjem, istog trenutka mora biti pravilno/ izuzetno zamijenjen ukoliko se nalazi na terenu i mora da ode u svlačionicu ekipe, do kraja utakmice, bez drugih posledica.

4.1.1, D1a

21.3.3.2	Prvi fizički napad, čin agresije, ili prijetnja agresijom, sankcioniše se odstranjenjem, bez drugih posledica.	21.2.3
21.3.3.3	Drugo nasilničko ponašanje, na istoj utakmici, od strane istog člana ekipe, sankcioniše se odstranjenjem, bez drugih posledica.	4.1.1, 21.2.2
21.3.3.4	Treće neuljudno ponašanje, na istoj utakmici, od strane istog člana ekipe, sankcioniše se odstranjenjem, bez drugih posledica.	4.1.1, 21.2.1
21.4	PRIMJENA SANKCIJA ZA NEDOZVOLJENO PONAŠANJE	
21.4.1	Sve sankcije za prekršaje su individualne sankcije, ostaju na snazi tokom cijele utakmice i upisuju se u zapisnik.	21.3, 25.2.2.6
21.4.2	Ponavljanje prekršaja, od strane istog člana ekipe, na istoj utakmici, se progresivno sankcioniše (član ekipe dobija težu sankciju za svaki sledeći prekršaj).	4.1.1, 21.2, 21.3, D9
21.4.3	Isključenje i odstranjenje, zbog nasilničkog, odnosno agresivnog ponašanja, ne zahtijeva prethodnu sankciju.	21.2, 21.3
21.5	PREKRŠAJI PRIJE I IZMEĐU SETOVA	
	Bilo koji prekršaj, koji se dogodi prije, ili između setova, sankcioniše se u skladu sa Pravilom 21.3 i sankcije se primjenjuju u sledećem setu.	18.1, 21.2, 21.3
21.6	REZIME NEDOZVOLJENOG PONAŠANJA I KARTONA KOJI SE KORISTE	D11(6a, 6b, 7, 8) 21.1
	Opomena: nema sankcije – Nivo 1: usmena opomena Nivo 2: žuti karton	
	Kazna: sankcija – crveni karton	21.3.1
	Isključenje: sankcija – žuti + crveni karton (zajedno)	21.3.2
	Odstranjenje: sankcija – žuti + crveni karton (odvojeno)	21.3.3

DIO 2 – SEKCIJA 2: SUDIJE, NJIHOVE ODGOVORNOSTI I ZVANIČNI ZNACI RUKOM

POGLAVLJE 8 SUDIJE

PRAVILO

VIDI PRAVILO

22. SUDIJSKI KOLEGIJUM I POSTUPCI

22.1 SASTAV

Sudijski kolegijum za utakmicu se sastoji od sledećih službenih lica:

- prvi sudija 23.
- drugi sudija 24.
- čelendž sudija 25.
- rezervni sudija 27.
- zapisničar
- četvoro (dvoje) linijskih sudija

Njihov položaj je prikazan na dijagramu 10. 26.

Za FIVB, svjetska i zvanična takmičenja, obavezni su čelendž sudija (ukoliko se koristi VCS), rezervni sudija i pomoćnik zapisničara.

22.2 POSTUPCI

- 6.1.3, 12.3
- 22.2.1 Samo prvi i drugi sudija mogu koristiti pištaljku za vrijeme utakmice:
- 22.2.1.1 prvi sudija daje znak i zviždukom odobrava izvođenje servisa, kojim počinje nadigravanje;
- 22.2.1.2 prvi i drugi sudija označavaju kraj nadigravanja zviždukom, pod uslovom da su sigurni da je greška učinjena i da su odredili vrstu greške. 5.1.2, 8.2
- 22.2.2 Oni mogu upotrijebiti pištaljku i kada je lopta van igre, da bi pokazali da li odobravaju ili odbijaju zahtjev ekipe. 22.2.1.2, 28.1
- 22.2.3 Odmah pošto su zviždukom označili završetak nadigravanja, sudije moraju da pokažu zvaničnim sudijskim znakom: 12.2.2, D11(2)
- 22.2.3.1 Ako je grešku dosudio prvi sudija, pokazuje:
- a) ekipu koja će servirati,
 - b) vrstu greške,
 - c) igrača koji je pogriješio (ako je neophodno).
- 22.2.3.2 Ako je grešku dosudio drugi sudija, pokazuje:
- a) vrstu greške, 12.2.2
 - b) igrača koji je pogriješio (ako je neophodno),
 - c) ekipu koja će servirati, sledeći znak prvog sudije. D11(2)
- U ovom slučaju, prvi sudija ne pokazuje ni vrstu greške ni igrača koji je pogriješio, već samo ekipu koja će servirati. 12.2.2, 13.3.3, 13.3.5, 19.3.1.2, 23.3.2.3d, e, D11(21)
- 22.2.3.3 U slučaju greške u napadu igrača zadnje linije, ili Libera, oboje sudija pokazuju u skladu sa gore navedenim Pravilima 22.2.3.1 i 22.2.3.2.
- 22.2.3.4 U slučaju obostrane greške, oboje sudija pokazuju, po sledećem redosledu:
- a) vrstu greške, 17.3, D11(23)
 - b) igrača koji su pogriješili (ako je neophodno),
- Ekipu koja će servirati, zatim pokazuje prvi sudija. 12.2.2, D11(2)

23. PRVI SUDIJA**23.1 MJESTO**

Prvi sudija obavlja svoje funkcije stojeći na sudijskoj platformi, koja se nalazi na jednom kraju mreže, nasuprot zapisničara. Nivo njegovog vidnog polja mora biti otprilike 50 cm iznad mreže. *D1a, D1b, D10*

23.2 OVLAŠĆENJA

23.2.1 Prvi sudija vodi utakmicu od početka do kraja. Njegova ovlašćenja su iznad ovlašćenja svih članova sudijskog kolegijuma i članova ekipa. *4.1.1, 6.3*

23.2.2 Za vrijeme utakmice, odluke prvog sudije su konačne. On/ona je ovlašćen/a da poništi odluke drugih članova sudijskog kolegijuma ako primijeti da su pogrešne

On/ona može promijeniti člana sudijskog kolegijuma, koji svoje funkcije ne obavlja valjano.

23.2.3 On/ona, takođe, kontroliše rad skupljača lopti i brzih brisača. *3.3*

23.2.4 On/ona ima pravo da odluči o bilo kom pitanju u vezi sa igrom, uključujući i ona koja nisu uređena Pravilima *igre*.

23.2.5 On/ona neće dozvoliti bilo kakvu diskusiju u vezi sa svojim odlukama. *20.1.2*

Na zahtjev kapitena u igri, prvi sudija će dati objašnjenje o primjeni ili tumačenju Pravila igre, na osnovu kojih je donio/la odluku. *5.1.2.1*

Ako se kapiten u igri ne slaže sa datim objašnjenjem i odluči da uloži protest, mora to učiniti odmah, čime zadržava pravo da podnese i upiše protest u zapisnik na kraju utakmice. Prvi sudija mora dozvoliti korišćenje ovog prava kapitenu u igri. *5.1.2.1, 5.1.3.2, 25.2.3.2*

23.2.6 Prvi sudija je odgovoran da utvrdi da li oprema i uslovi u prostoru za igru, prije i za vrijeme utakmice, odgovaraju propisanim. *Poglavlje 1, 23.3.1.1*

23.3 NADLEŽNOSTI

23.3.1 PRIJE UTAKMICE, prvi sudija:

23.3.1.1 provjerava uslove u prostoru za igru, lopte i ostalu opremu; *Poglavlje 1, 23.2.5*

23.3.1.2 obavlja žrijeb sa kapitenima ekipa; *7.1*

23.3.1.3 nadgleda zagrijavanje. *7.2*

23.3.2 ZA VRIJEME UTAKMICE, on/ona je ovlašćen/a da:

23.3.2.1 dodjeljuje opomene ekipama; *21.1*

23.3.2.2 sankcioniše nedozvoljeno ponašanje i odugovlačenja igre; *16.2, 21.2, D9, D11 (6a, 6b, 7, 8, 25)*

a) odlučuje o:	
b) greškama servera i pozicionim greškama ekipe koja servira, uključujući zaklon;	7.5, 12.4, 12.5, 12.7.1, D4, D6, D11(12,13)
c) greškama odigravanja loptom;	9.3, D11(16, 17)
d) greškama iznad mreže i nedozvoljenom kontaktu igrača sa mrežom, prevashodno (ali ne isključivo) na strani ekipe koja napada;	11.3.1, 11.4.1, 11.4.4, D11 (20)
e) greškama udarca u napadu Libera i igrača zadnje linije;	13.3.3, 13.3.5, 24.3.2.4, D8, D11(21)
f) izvedenom udarcu u napadu igrača loptom iznad visine mreže, koju je Libero podigao prstima, iz svoje prednje zone;	1.4.1, 13.3.6, 24.3.2.4, D11(21)
g) prolasku lopte cijelim obimom kroz prostor ispod mreže;	8.4.5, 24.3.2.7, D5a, D11(22)
h) izvedenom bloku igrača zadnje linije, ili pokušaju bloka od strane Libera.	14.6.2, 14.6.6, D11(12)
i) prolasku lopte, koja je upućena u protivnički teren, a prelazi mrežu potpuno ili djelimično izvan prostora za prelaz lopte, ili ako dodiruje antenu, na svojoj strani terena;	D11(15)
j) prelasku servirane lopte i trećeg odigravanja preko ili izvan antene na svojoj strani terena.	D11(15)
23.3.3 NA KRAJU UTAKMICE, provjerava i potpisuje zapisnik.	24.3.3, 25.2.3.3

24. DRUGI SUDIJA**24.1 MJESTO**

Drugi sudija obavlja svoje funkcije stojeći izvan terena, u blizini stuba, na suprotnoj strani terena od prvog sudije, prema kome je okrenut licem. *D1a, D1b, D10*

24.2 OVLAŠĆENJA

- 24.2.1 Drugi sudija je pomoćnik prvog sudije, ali ima i sopstveni djelokrug nadležnosti. *24.3*
- 24.2.2 Ako prvi sudija postane nesposoban/na da nastavi svoj posao, drugi sudija ga/je može zamijeniti.
- 24.2.3 On/ona može, bez zvižduka, da signalizira i one greške koje nisu u njegovom djelokrugu nadležnosti, ali na tome ne smije da insistira kod prvog sudije. *24.3*
- 24.2.4 On/ona kontroliše rad zapisničara i pomoćnika zapisničara (ako je prisutan). *25.2, 26.2*
- 24.2.5 On/ona nadgleda članove ekipa na klupi za rezervne igrače i obavještava prvog sudiju o njihovom nedozvoljenom ponašanju. *4.2.1*
- 24.2.6 On/ona nadgleda igrače u prostoru za zagrijavanje. *4.2.3*
- 24.2.7 On/ona odobrava prekide, kontroliše njihovo trajanje i odbija neosnovane zahtjeve. *15, 15.11, 25.2.2.3*
- 24.2.8 On/ona kontroliše broj tajm-auta i zamjena igrača, koji je iskoristila svaka ekipa, i o drugom tajm-autu, petoj i šestoj zamjeni igrača, obavještava prvog sudiju i odgovarajućeg trenera. *15.1, 25.2.2.3*
- 24.2.9 U slučaju povrede igrača, on/ona odobrava izuzetnu zamjenu, ili vrijeme od tri minuta za oporavak. *15.7, 17.1.2*
- 24.2.10 On/ona provjerava stanje podloge, uglavnom u prednjoj zoni. Takođe, za vrijeme utakmice, provjerava da li lopte i dalje ispunjavaju propisane uslove. *1.2.1, 3.*

Za FIVB, svjetska i zvanična takmičenja, ovlašćenje iz 24.2.5 obavlja rezervni sudija.

24.3 NADLEŽNOSTI

- 24.3.1 Na početku svakog seta, kod promjene polja u odlučujućem setu i kad god je potrebno, drugi sudija provjerava da li stvarne pozicije igrača na terenu odgovaraju onima na listiću za početnu postavu. *5.2.3.1, 7.3.2, 7.3.5, 18.2.2*

- 24.3.2 ZA VRIJEME UTAKMICE, ona/ona odlučuje, zviždukom dosuđuje i pokazuje:
- 24.3.2.1 prelaz u protivničko polje i prostor ispod mreže;
 - 24.3.2.2 pozicione greške ekipe koja prima servis;
 - 24.3.2.3 nedozvoljen kontakt igrača sa mrežom prevashodno (ali ne isključivo) na strani ekipe koja blokira, ili sa antenom, na svojoj strani terena;
 - 24.3.2.4 izvedeni blok igrača zadnje linije, ili pokušaj bloka od strane Libera; greške udarca u napadu igrača zadnje linije ili Libera;
 - 24.3.2.5 kontakt lopte sa spoljnim predmetom;
 - 24.3.2.6 kontakt lopte sa podom, kada prvi sudija nije u poziciji da vidi kontakt;
 - 24.3.2.7 ako lopta, koja je upućena u protivnički teren, prelazi mrežu potpuno ili djelimično izvan prostora za prelaz lopte, ili ako dodiruje antenu, na svojoj strani terena;
 - 24.3.2.8 kada servirana lopta i treće odigravanje prelazi preko ili izvan antene na svojoj strani terena.
- 24.3.3 NA KRAJU UTAKMICE, provjerava i potpisuje zapisnik.

25. ČELENĐŽ SUDIJA

Za FIVB, svjetska i zvanična takmičenja, čelendž sudija je obavezan, ukoliko se koristi Video čelendž sistem (VCS)

25.1 MJESTO

Čelendž sudija obavlja svoje funkcije u prostoru za čelendž, koji se nalazi na izdvojenoj poziciji koju određuje FIVB tehnički delegat.

25.2 NADLEŽNOSTI

- 25.2.1 - nadgleda postupak čelendža i obezbjeđuje da se on odvija u skladu sa pravilom čelendža koje je na snazi.
- 25.2.2 Čelendž sudija nosi zvaničnu sudijsku uniformu dok obavlja svoje funkcije.
- 25.2.3 nakon postupka čelendža, obavještava prvog sudiju o prirodi greške.
- 25.2.4 na kraju utakmice, potpisuje zapisnik

26. REZERVNI SUDIJA

Za FIVB, svjetska i zvanična takmičenja, obavezan je rezervni sudija

26.1 MJESTO

Rezervni sudija obavlja svoje funkcije nalazeći se na izdvojenoj poziciji koja je određena FIVB planom terena.

26.2 NADLEŽNOSTI

- 26.2.1 Rezervni sudija je u obavezi da:
 - 26.2.2 - nosi zvaničnu sudijsku uniformu dok obavlja svoje funkcije
 - 26.2.3 - zamjeni drugog sudiju u slučaju odsustva, ili u slučaju da on/ona nije u mogućnosti da nastavi svoj posao, ili u slučaju da drugi sudija postane prvi sudija
- 26.2.4 - kontroliše tablice za zamjene (ukoliko se koriste) prije utakmice i između setova
- 26.2.5 - provjeri rad tableta na klupama prije i između setova, ukoliko postoji problem
- 26.2.6 - pomaže drugom sudiji da održi slobodnu zonu prohodnom
- 26.2.7 - pomaže drugom sudiji u upućivanju isključenog/odstranjenog člana ekipe da ode u svlačionicu ekipe
- 26.2.8 - kontroliše igrače-zamjene u prostoru za zagrijavanje i na klupi
- 26.2.9 - donosi drugom sudiji četiri lopte za igru, odmah nakon predstavljanja startnih igrača i daje drugom sudiji loptu za igru, nakon što on/ona završi sa provjerom pozicija igrača
- 26.2.10 - pomaže drugom sudiji u usmjeravanju rada brzih brisača

27. ZAPISNIČAR

27.1 MJESTO

Zapisničar obavlja svoje funkcije sjedeći za zapisničkim stolom, na suprotnoj strani terena od prvog sudije i njemu okrenut licem. D1a, D1b,
D10

27.2 NADLEŽNOSTI

Popunjava zapisnik u skladu sa Pravilima igre, saradujući sa drugim sudijom.

Koristi sirenu, ili drugu zvučnu napravu, da bi objavio nepravilnosti, ili ukazao na njih sudijama, na osnovu svojih nadležnosti.

27.2.1 PRIJE UTAKMICE I SETA, zapisničar:

27.2.1.1 upisuje podatke o utakmici i ekipama, uključujući prezimena i brojeve Libero igrača, na osnovu važeće procedure, i prikuplja potpise kapitena i trenera; 4.1, 5.1.1,
5.2.2,
7.3.2,
19.1.2,
19.4.2.6

27.2.1.2 upisuje početnu postavu obje ekipe sa listića za postavu (ili provjera podatke koji su poslani elektronski). 5.2.3.1,
7.3.2

Ako listiće ne primi na vrijeme, o tome odmah obavještava drugog sudiju. 5.2.3.1

27.2.2 ZA VRIJEME UTAKMICE, zapisničar:

27.2.2.1 upisuje osvojene poene; 6.1

27.2.2.2 kontroliše redosled serviranja obje ekipe i signalizira sudijama svaku grešku, odmah nakon izvođenja servisa; 12.2

27.2.2.3 ima ovlašćenje da odobri i objavi zahtjeve za zamjene igrača, koristeći sirenu, i kontrolišući njihov broj; upisuje zamjene i tajm-aute, obavještavajući drugog sudiju o tome; 15.1,
15.4.1,
15.10.3c,
24.2.6,
24.2.7

27.2.2.4 obavještava sudije o zahtjevu za pravilan prekid igre, koji nije u skladu sa pravilima; 15.11

27.2.2.5 objavljuje sudijama kraj setova i osvajanje 8. poena u odlučujućem setu; 6.2, 15.4.1,
18.2.2

27.2.2.6 upisuje opomene za nesportsko ponašanje, sankcije i neosnovane zahtjeve; 15.11.3,
16.2, 21.3

27.2.2.7 upisuje i ostale događaje, po instrukciji drugog sudije, kao što su izuzetne zamjene, vrijeme za oporavak povrijeđenog igrača, produžene prekide, spoljašnje ometanje, ponovno određivanje i drugo; 15.7,
17.1.2,
17.2, 17.3,
19.4

27.2.2.8 kontroliše pauzu između setova. 18.1

27.2.3 NA KRAJU UTAKMICE, zapisničar:

27.2.3.1 upisuje konačan rezultat; 6.3

27.2.3.2 u slučaju protesta, a uz prethodnu dozvolu prvog sudije, upisuje, ili dozvoljava kapitenu ekipe, odnosno kapiten u igri, da upiše u zapisnik izjavu o situaciji zbog koje protestuje; 5.1.2.1,
5.1.3.2,
23.2.4

27.2.3.3 nakon što i sam/sama potpiše zapisnik, prikuplja potpise kapitena ekipa, a zatim i sudija. 5.1.3.1,
23.3.3,
24.3.3

28. POMOĆNIK ZAPISNIČARA

28.1 MJESTO

Pomoćnik zapisničara obavlja svoje funkcije sjedeći pored zapisničara, za zapisničkim stolom. 22.1, D1a, D1b, D10

28.2 NADLEŽNOSTI

19.3

Pomoćnik zapisničara upisuje promjene u kojima učestvuje Libero. Pomaže u administrativnim dužnostima zapisničaru.

Ako zapisničar postane nesposoban/na da obavlja svoj posao, zamijeniće ga/je pomoćnik zapisničara.

28.2.1 PRIJE UTAKMICE I SETA, pomoćnik zapisničara:

28.2.1.1 priprema list za kontrolu Libera;

28.2.1.2 priprema rezervni zapisnik.

28.2.2 ZA VRIJEME UTAKMICE, pomoćnik zapisničara:

28.2.2.1 upisuje sve detalje u vezi za ulaskom/izlaskom Libera i njegovim ponovnim određivanjem; 19.3.1.1, 19.4

28.2.2.2 obavještava sudije o bilo kakvoj grešci u vezi sa ulaskom/izlaskom Libera, koristeći sirenu; 19.3.2

28.2.2.3 okreće brojeve na ručnom semaforu, koji se nalazi na zapisničkom stolu;

28.2.2.4 provjerava tačnost podataka na elektronskom semaforu; 25.2.2.1

28.2.2.5 ako je neophodno, ažurira rezervni zapisnik i daje ga zapisničaru. 25.2.1.1

28.2.3 NA KRAJU UTAKMICE, pomoćnik zapisničara:

28.2.3.1 potpisuje list za kontrolu Libera i predaje ga na provjeru;

28.2.3.2 potpisuje zapisnik.

Za FIVB, svjetska i zvanična takmičenja na kojima se koristi elektronski zapisnik, pomoćnik zapisničara sarađuje sa zapisničarom u objavljivanju zamjena, upućuje drugog sudiju na ekipu koji zahtijeva prekid igre, i registruje promjene igrača sa Liberom.

29. LINIJSKE SUDIJE

29.1 MJESTO

Ako je prisutno samo dvoje linijskih sudija, oni stoje kod uglova terena, najbližim desnoj ruci svakog sudije, dijagonalno na 1 do 2 m od ugla. *D1a, D1b, D10*

Svako od njih kontroliše dvije linije, osnovnu i bočnu, na svojoj strani terena.

Za FIVB, svjetska i zvanična takmičenja, ukoliko se koristi četvero linijskih sudija, oni stoje u slobodnoj zoni, na 1 do 3 m od svakog ugla terena, u zamišljenom produžetku linija koje kontrolišu.

D10

29.2 NADLEŽNOSTI

29.2.1 Linijske sudije obavljaju svoje funkcije koristeći zastavice (40x40 cm), pokazujući:

29.2.1.1 lopta „unutra“ ili „aut“, kad god lopta padne blizu njihovih linija;

D12

29.2.1.2 dodir „aut“ lopti od strane ekipe koja prima loptu;

*8.3, 8.4,
D12(1),
D12(2)*

29.2.1.3 kada lopta dodirne antenu, kada servirana lopta ili treće odigravanje ekipe prelazi mrežu van prostora za prelaz lopte itd;

8.4, D12(3)

29.2.1.4 ako bilo koji igrač (izuzev servera) stoji van svog polja, u trenutku servisnog udarca;

*8.4.3,
8.4.4,
10.1.1,
D5a,
D12(4)*

29.2.1.5 grešku prestupa osnovne linije igrača koji servira;

*7.4, 12.4.3,
D12(4)*

29.2.1.6 bilo koji kontakt igrača sa gornjih 80 cm antene, na svojoj strani terena, za vrijeme akcije igranja loptom, ili za vrijeme ometanja igre;

12.4.3

29.2.1.7 prelazak lopte preko mreže u protivničko polje, van prostora za prelaz lopte, ili dodir sa antenom na svojoj strani terena.

*11.3.1,
11.4.4, D3,
D12(4)*

29.2.2 Na zahtjev prvog sudije, linijski sudija mora ponoviti svoj znak.

*10.1.1,
D5a,
D12(4)*

30. ZVANIČNI ZNACI**30.1 SUDIJSKI ZNACI RUKOM**

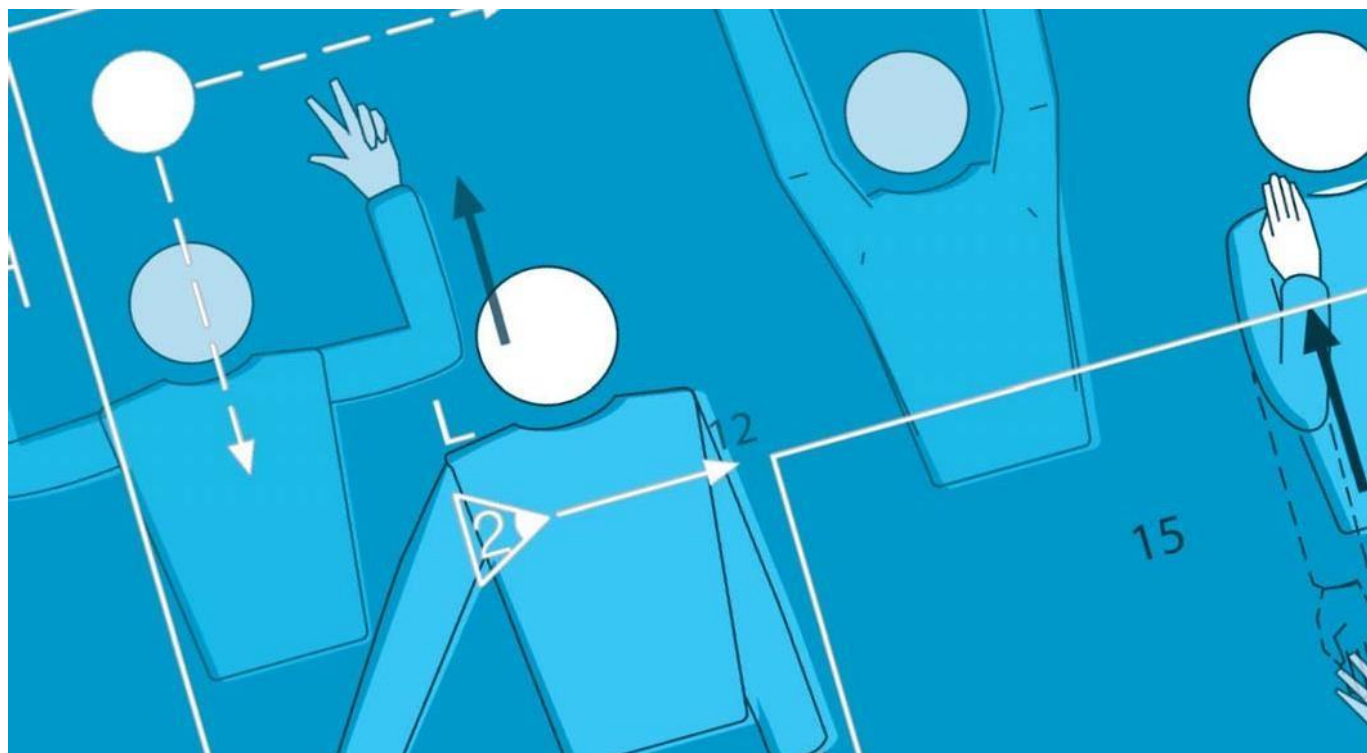
D11

Sudije moraju zvaničnim znakom rukom pokazati razlog za svoj zvižduk (vrstu dosuđene greške, ili vrstu odobrenog prekida). Znak mora biti na trenutak zadržan, a ako je pokazan jednom rukom, ruka odgovara strani ekipe koja je učinila grešku, ili uputila zahtjev.

30.2 ZNACI ZASTAVICOM LINIJSKIH SUDIJA

D12

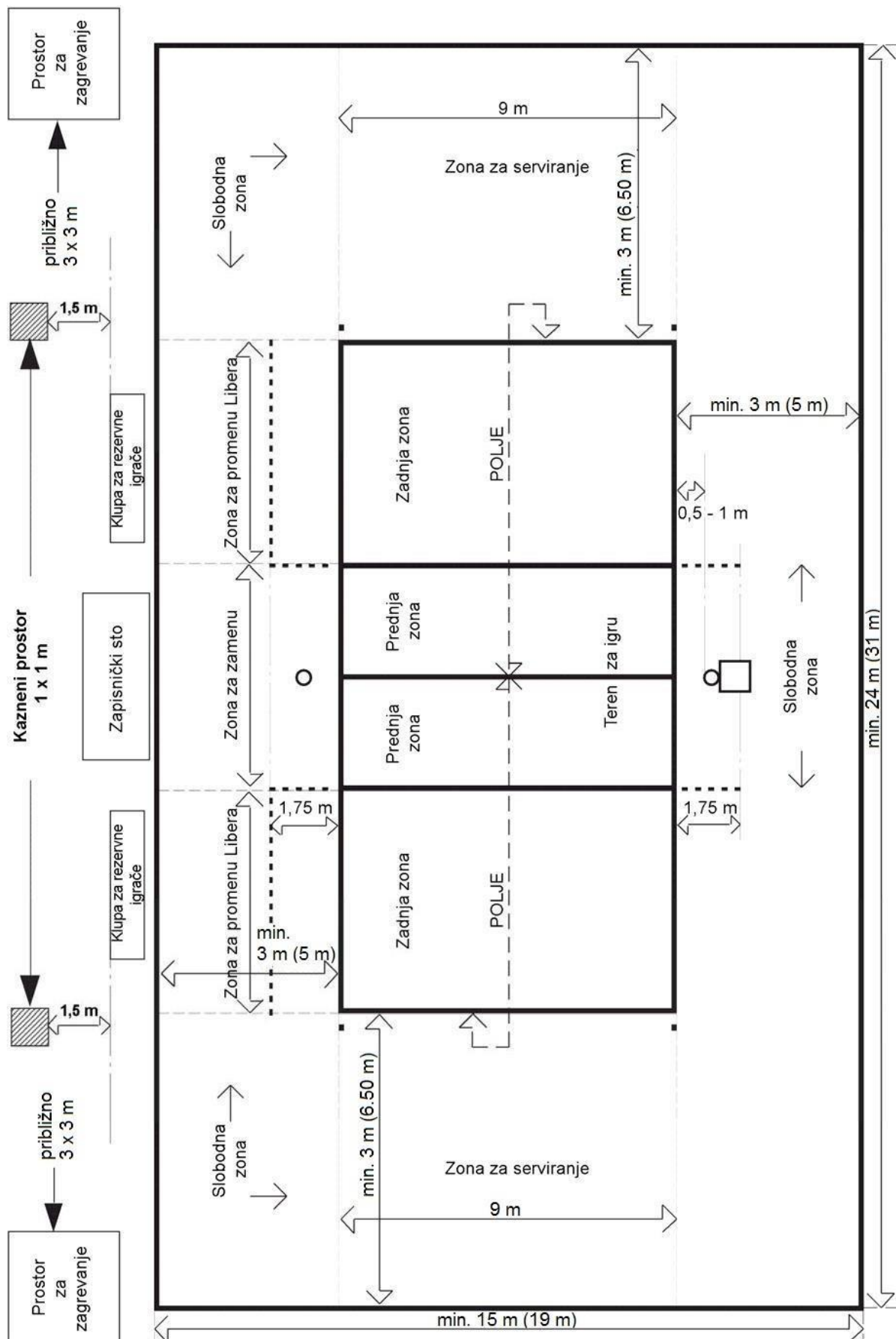
Linijske sudije moraju pokazati zvaničnim znakom zastavicom vrstu učinjene greške i za trenutak zadržati znak.

DIO 2 – SEKCIJA 3: DIJAGRAMI – ŠEME I ILUSTRACIJE

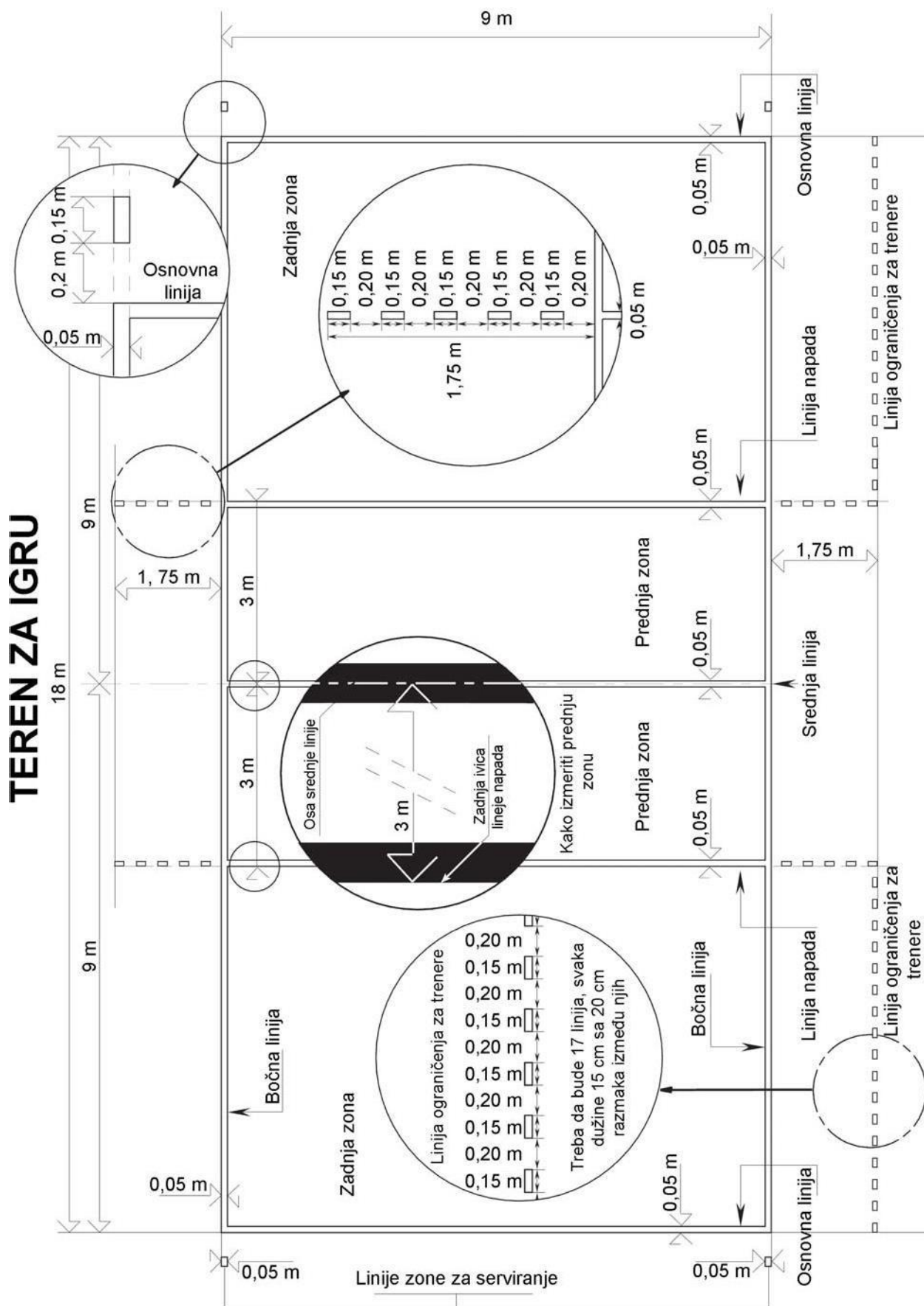

Prostor za igru

Dijagram 1b – Pravila: 1, 1.4, 1.4.2, 1.4.3, 1.4.4, 1.4.5, 1.4.6, 4.2.1, 4.2.3.1, 15.10.1, 19.3.1.4, 19.3.2.7, 21.3.2.1, 23.1, 24.1, 25.1, 26.1

Teren za igru

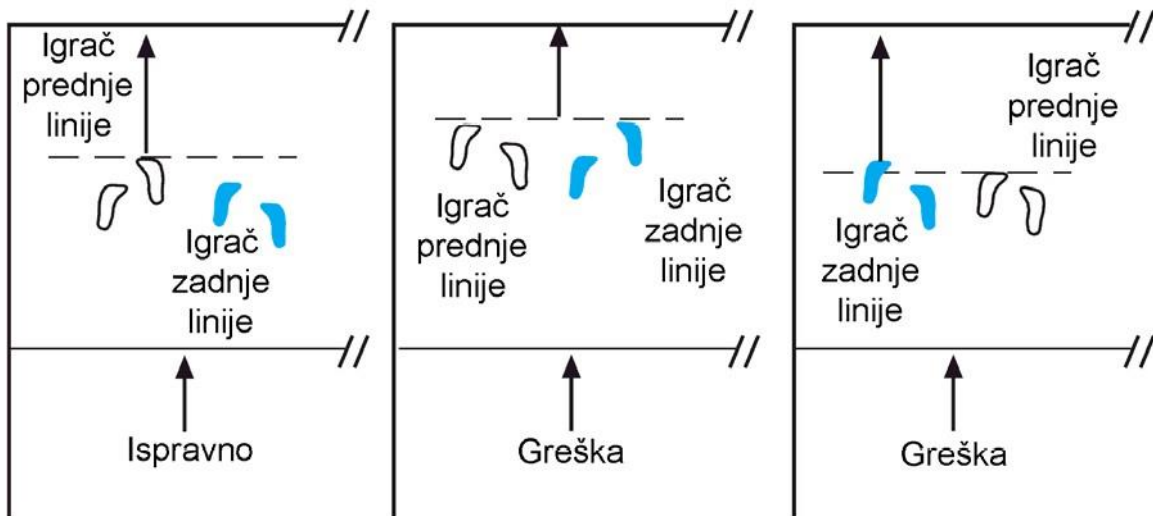

Dijagram 2 – Pravila: 1.1, 1.3, 1.3.3, 1.3.4, 1.4.1, 5.2.3.4

Pozicija igrača

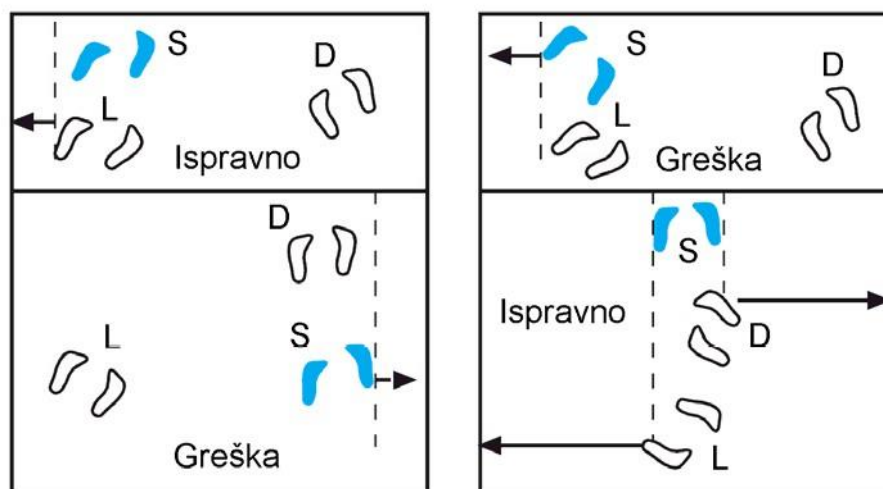
Primer A:

Određivanje pozicija između igrača prednje linije i odgovarajućeg igrača zadnje linije

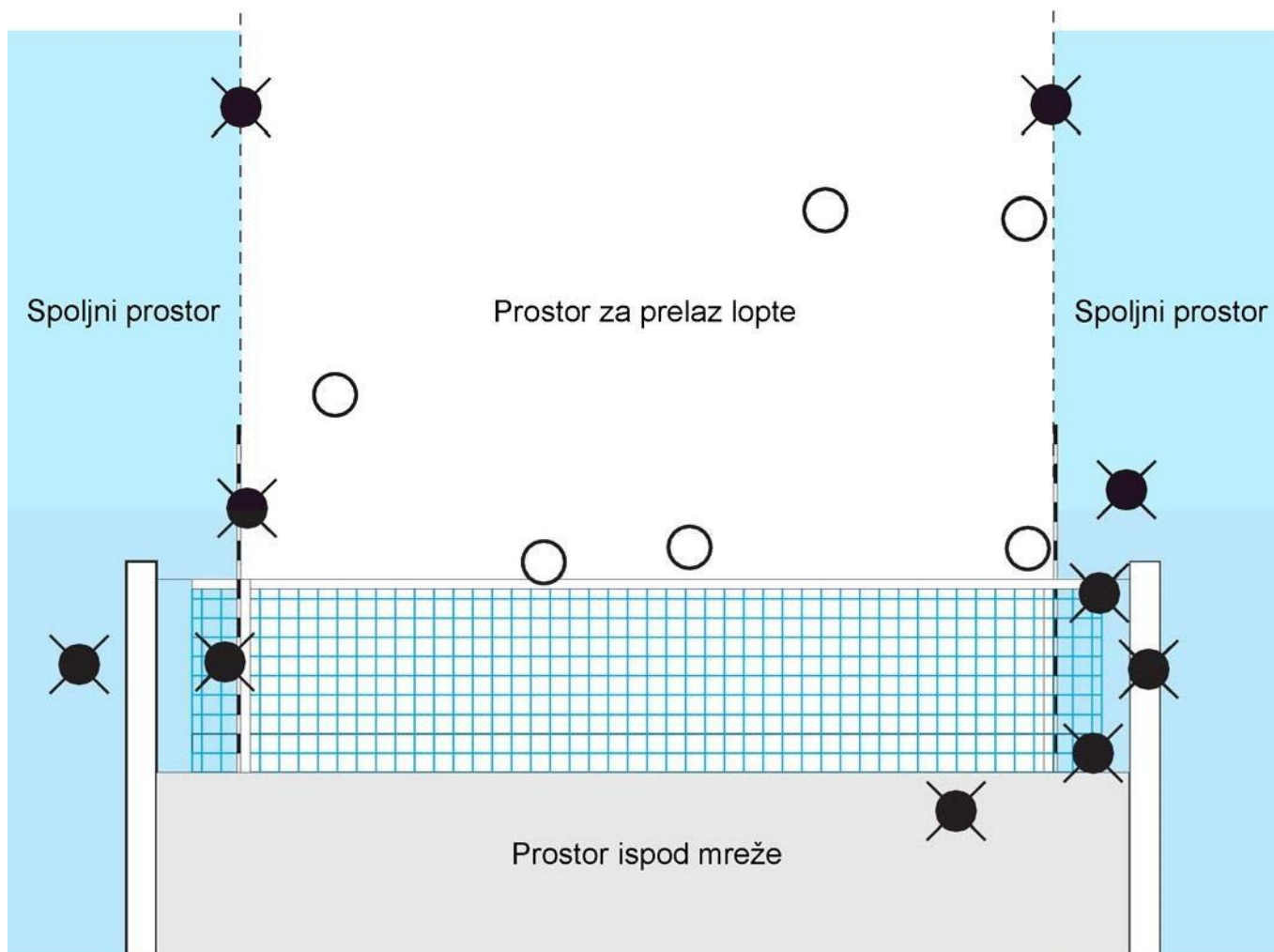
Primer B:

Određivanje pozicija između igrača iste linije

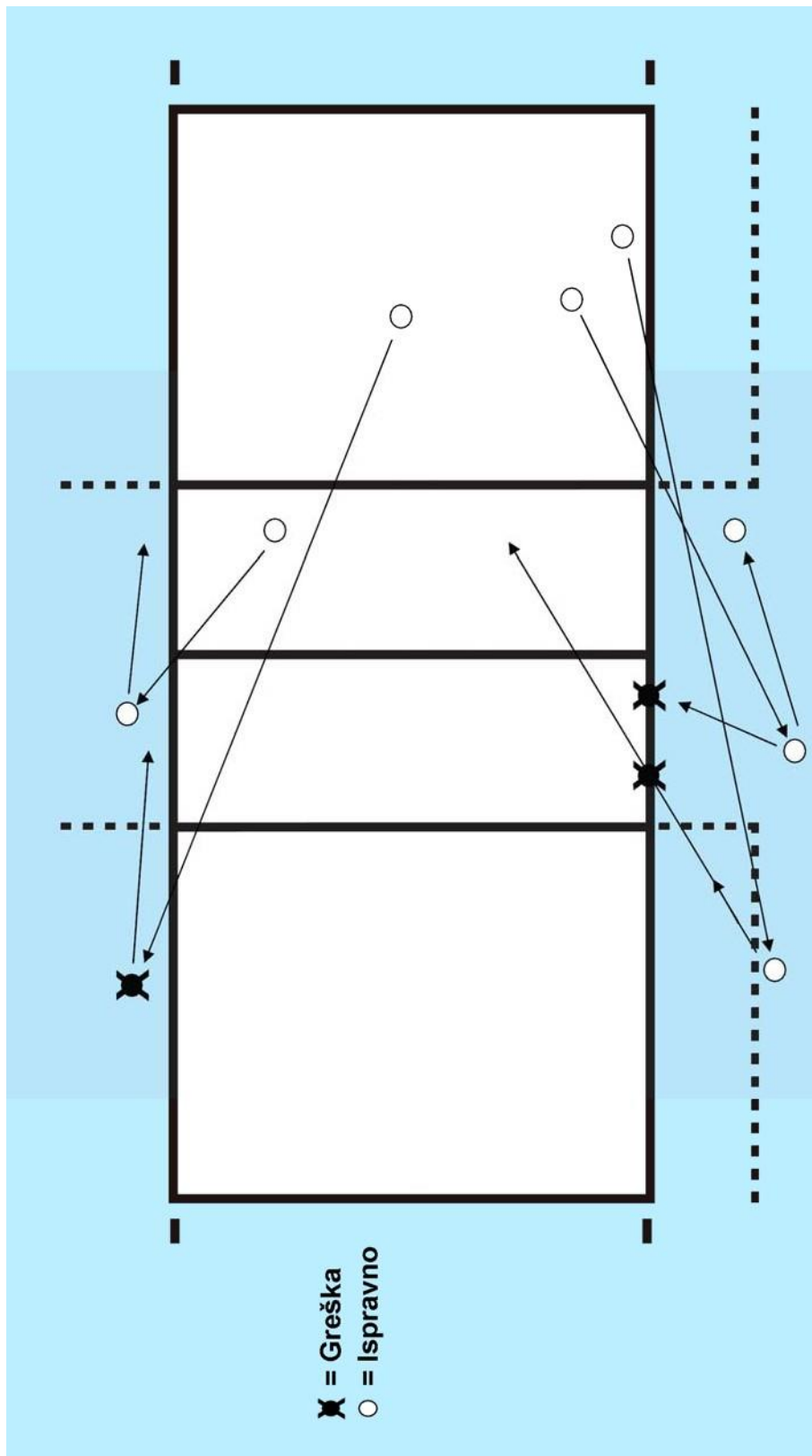
S = Srednji igrač
D = Desni igrač
L = Levi igrač

Lopta prelazi vertikalnu ravan mreže ka protivničkom polju

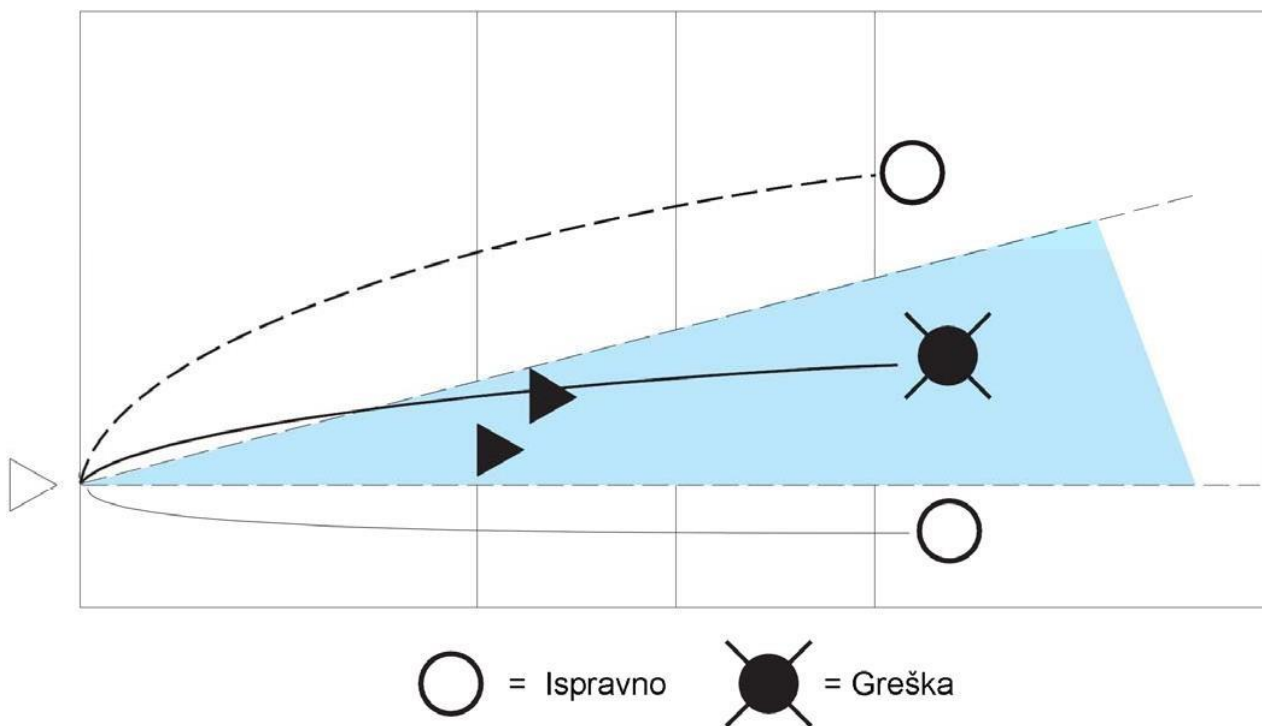
- ⊗ = Greška
○ = Ispravan prelaz

Dijagram 5a – Pravila: 2.4, 8.4.3, 8.4.4, 8.4.5, 10.1.1, 10.1.3, 24.3.2.7, 27.2.1.3, 27.2.1.7

Lopta prelazi vertikalnu ravan mreže ka protivničkoj slobodnoj zoni

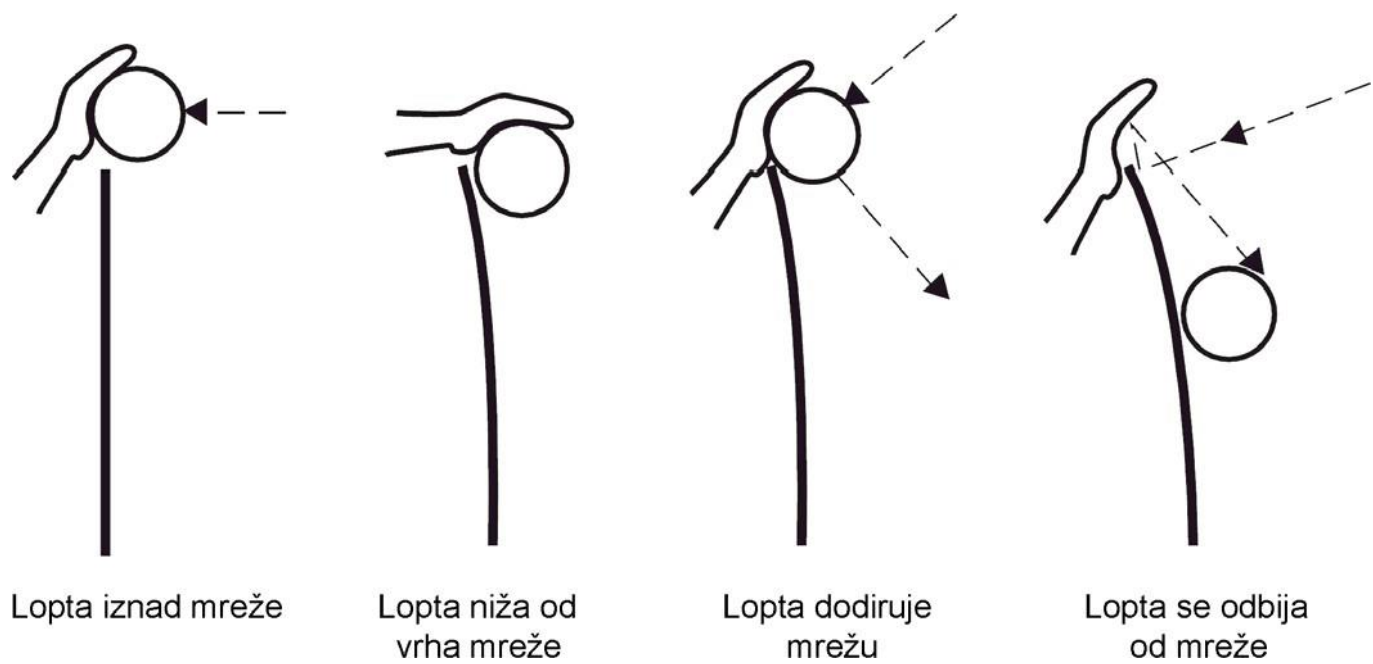
Dijagram 5b – Pravila: 10.1.2, 10.1.2.2, 24.3.2.7

Grupni zaklon

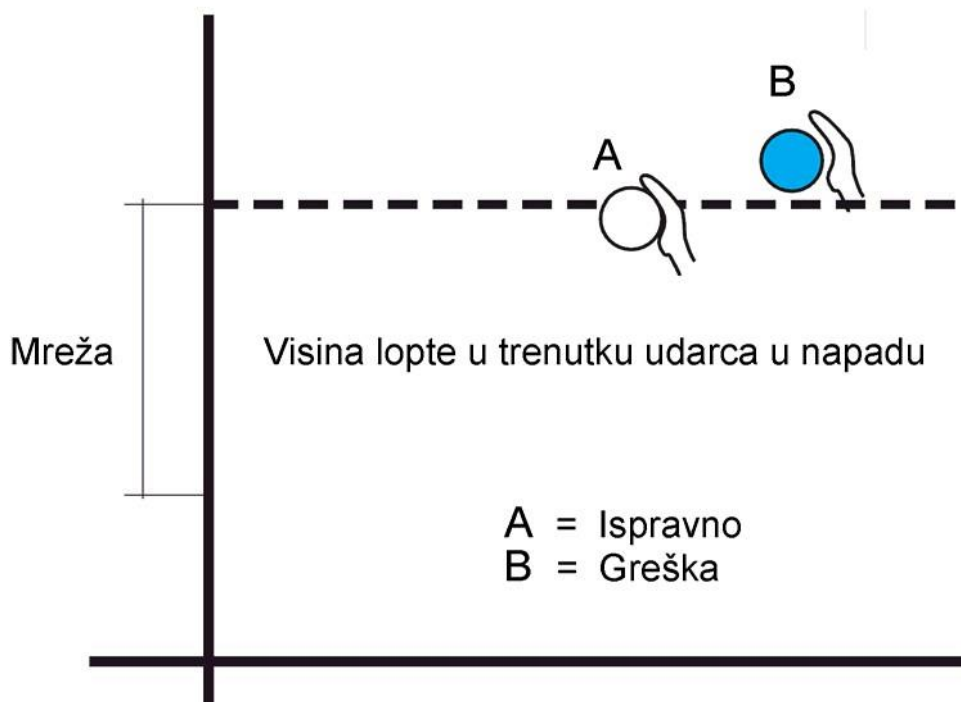
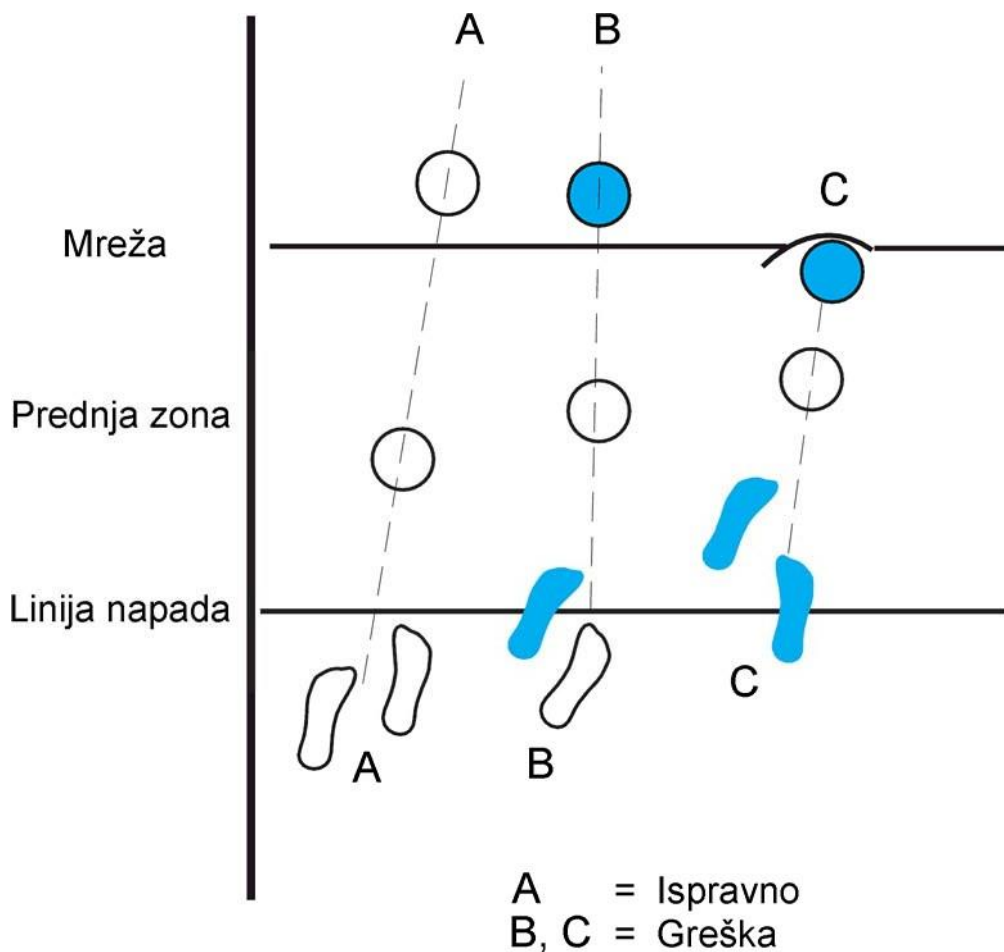
Dijagram 6 – Pravila: 12.5, 12.5.2, 23.3.2.3a

Izveden blok

Dijagram 7 – Pravila: 14.1.3

Napad igrača zadnje linije

Dijagram 8 – Pravila: 13.2.2, 13.2.3, 23.3.2.3.d, 24.3.2.4

Skale opomena i sankcija i njihove posledice

Opomene i sankcije za nespotsko ponašanje

KATEGORIJA	SLUČAJ	PREKRŠILAC	SANKCIJA	KARTONI	POSLEDICA
MANJI PREKRŠAJI	Prvi stepen	Bilo koji član	Ne smatra se sankcijom	Bez kartona	Samo prevencija
	Drugi stepen			Žuti	
	ponavljanje bilo koji naredni put		Kazna	kao u donjem primeru	kao u donjem primeru
NEULJUDNO PONAŠANJE	Prvi	Bilo koji član	Kazna	Crveni	Poen i servis za protivnika
	Drugi	Isti član	Isključenje	Crveni i žuti zajedno	Član ekipe mora da ode u svlačionicu ekipe do kraja seta
	Treći	Isti član	Odstranjenje	Crveni i žuti odvojeno	Član ekipe mora da ode u svlačionicu ekipe do kraja utakmice
NASILNIČKO PONAŠANJE	Prvi	Bilo koji član	Isključenje	Crveni i žuti zajedno	Član ekipe mora da ode u svlačionicu ekipe do kraja seta
	Drugi	Isti član	Odstranjenje	Crveni i žuti odvojeno	Član ekipe mora da ode u svlačionicu ekipe do kraja utakmice
AGRESIJA	Prvi	Bilo koji član	Odstranjenje	Crveni i žuti odvojeno	Član ekipe mora da ode u svlačionicu ekipe do kraja utakmice

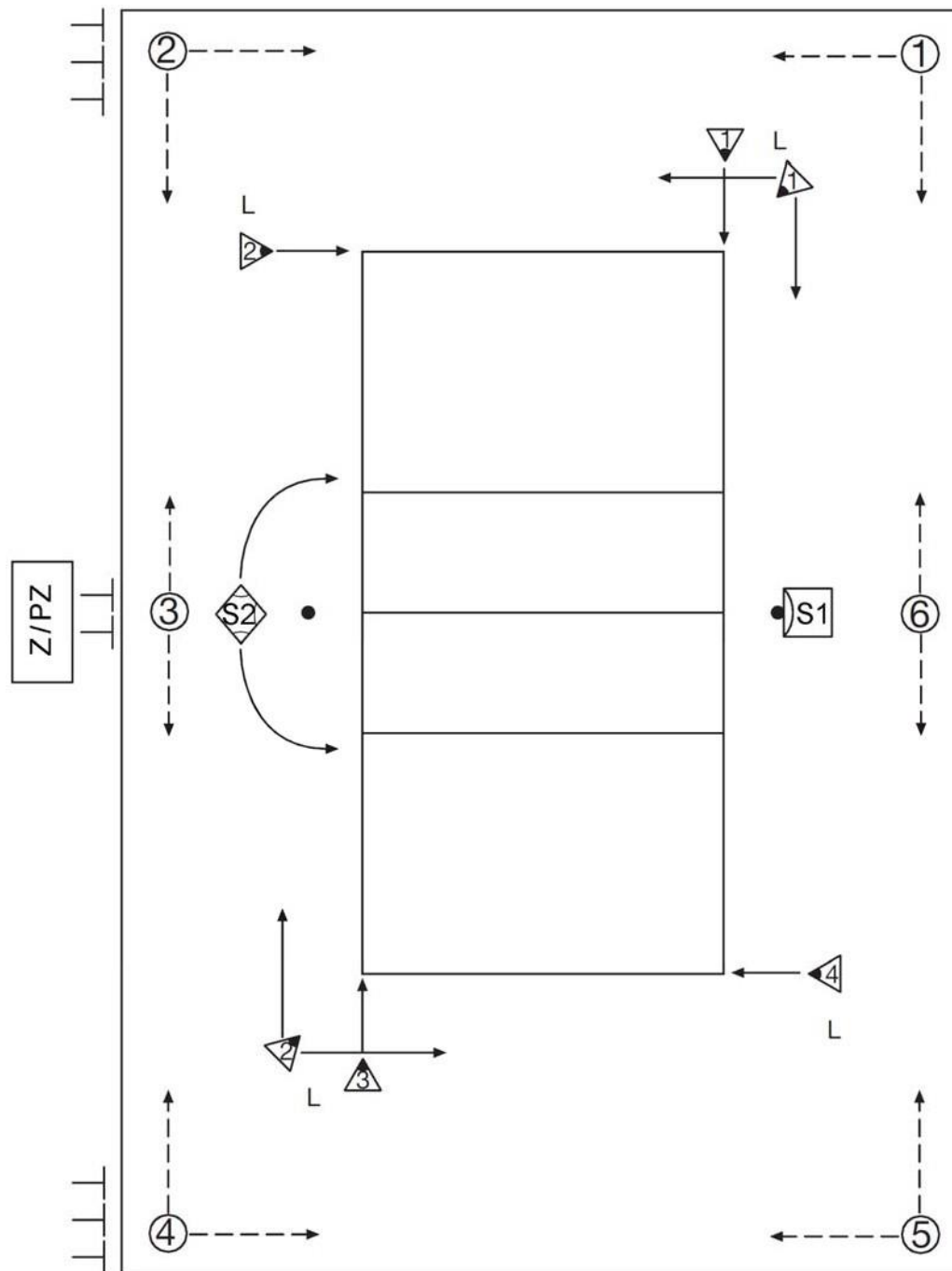
Dijagram 9a – Pravila: 16.2, 21.3, 21.4.2

Opomene i sankcije za odugovlačenje

KATEGORIJA	SLUČAJ	PREKRŠILAC	SANKCIJA	KARTONI	POSLEDICA
ODUGOVLAČENJE	Prvi	Bilo koji član ekipe	Opomena za odugovlačenje	Znak rukom broj 25 sa žutim kartonom	Prevencija - nema kazne
	Drugi i svaki sledeći	Bilo koji član ekipe	Kazna za odugovlačenje	Znak rukom broj 25 sa crvenim kartonom	Poen i servis za protivnika

Dijagram 9b – Pravila: 16.2, 21.3, 21.4.2

Lokacija sudijskog kolegijuma i njihovih pomoćnika

- S1 = Prvi sudija
- ◆S2 = Drugi sudija
- Z/PZ = Zapisničar / Pomoćnik zapisničara
- ▶ = Linijske sudije (brojevi 1 - 4 ili 1 - 2)
- ④ = Skupljači lopti (brojevi 1 - 6)
- = Brzi brisači

Dijagram 10 – Pravila: 3.3, 23.1, 24.1, 25.1, 26.1, 27.1

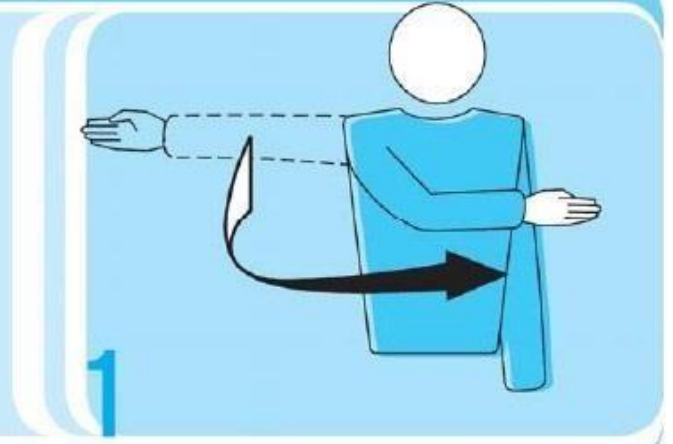
Dijagram 11 - Zvanični sudijski znaci rukom

LEGENDA: **P** **D** Sudije koje moraju da pokažu znak u skladu sa njihovim nadležnostima.

P **D** Sudije koje pokazuju znak u određenim situacijama.

ODOBRENJE SERVISA

Pomjeriti ruku u pravcu izvođenja servisa.

Pravilo: 12.3, 22.2.1.1

P

EKIPA KOJA ĆE SERVIRATI

Ispružiti ruku ka strani ekipe koja će servirati.

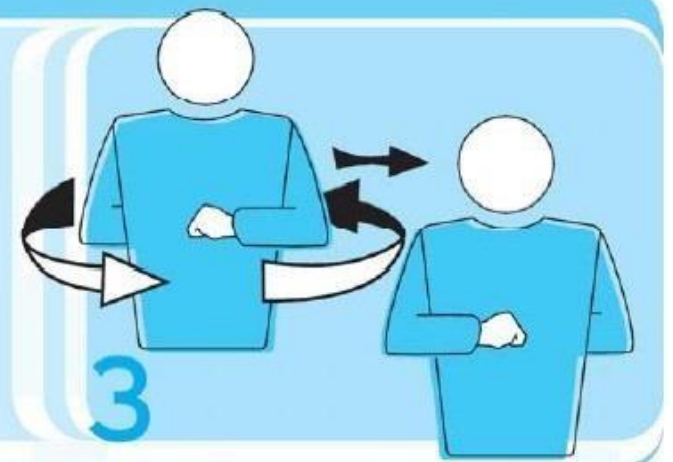
Pravilo: 22.2.3.1, 22.2.3.2, 22.2.3.4

P

D

PROMENA POLJA

Podići podlaktice ispred i iza i zarotirati ih oko tijela.

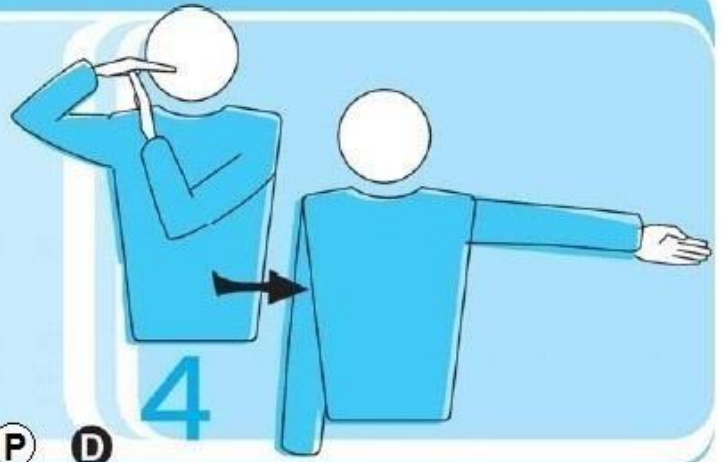

Pravilo: 18.2

P

TAJM-AUT

Postaviti dlan jedne ruke preko prstiju druge ruke, držeći vertikalno (formirajući slovo T), a zatim pokazati odgovarajuću ekipu.

Pravilo: 21.3.1, 21.6, 23.3.2.2

(P) (D)

ZAMENA

Kružni pokret podlakticama jedne oko druge.

Pravilo: 15.2.1, 15.2.2, 15.8

(P) (D)

OPOMENA ZA NESPORTSKO PONAŠANJE

Pokazati žuti karton za opomenu.

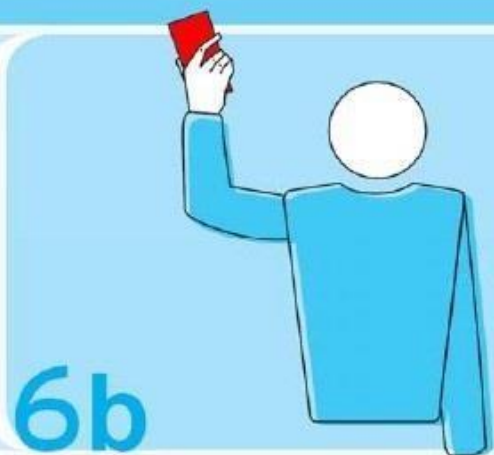

Pravilo: 21.1, 21.6

(P)

KAZNA ZA NESPORTSKO PONAŠANJE

Pokazati crveni karton za kaznu.

Pravilo: 21.3.1, 21.6, 23.3.2.2

(P)

ISKLUČENJE

Pokazati oba kartona zajedno za isključenje.

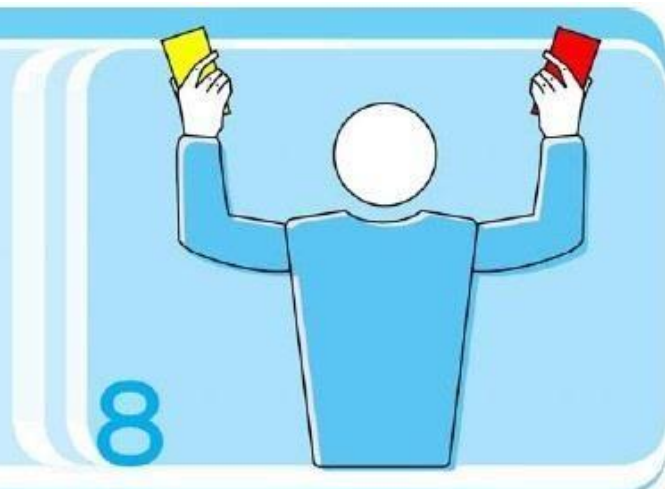

Pravilo: 21.3.2, 21.6, 23.3.2.2

P

ODSTRANJENJE

Pokazati oba kartona zajedno za odstranjenje.

Pravilo: 21.3.3, 21.6, 23.3.2.2

P

KRAJ SETA (ILI UTAKMICE)

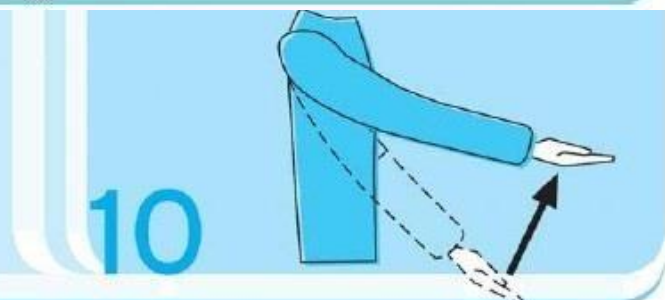
Ukrstiti podlaktice ispred grudi, šake otvorene.

Pravilo: 6.2, 6.3

P

D

Pravilo: 12.4.1

P

Podići ispruženu ruku, sa dlanom okrenutim na gore.

LOPTA NIJE IZBAČENA ILI ISPUŠTENA PRILIKOM SERVISNOG UDARCA

Pravilo: 12.4.1

P

ODUGOVLAČENJE SERVISA

Podići osam raširenih prstiju.

11

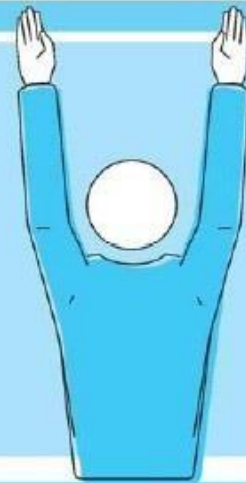
Pravilo: 12.4.4

P

GREŠKA BLOKIRANJA ILI ZAKLON

Podići obje ruke vertikalno, dlanovi okrenuti naprijed.

12

Pravilo: 12.5, 12.6.2.3, 14.6.3, 19.3.1.3, 23.3.2.3a, g, 24.3.2.4

P

D

POZICIONA ILI ROTACIONA GREŠKA

Kažiprstom napraviti kružni pokret.

13

Pravilo: 7.5, 7.7, 23.3.2.3a, 24.3.2.2

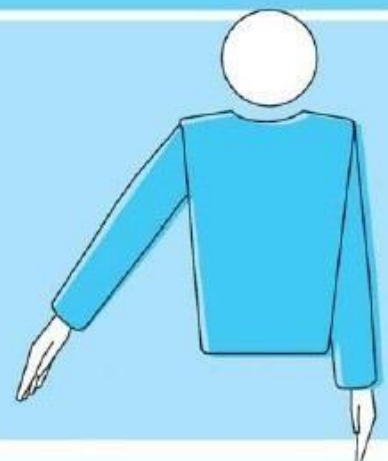
P

D

LOPTA „UNUTRA“

Ruku i prste usmjeriti ka podu (ugao od 45°).

14

Pravilo: 8.3

P

D

LOPTA „U AUTU“

Podlaktice podići vertikalno, šake otvorene, dlanovi ka tijelu.

15

Pravilo: 8.4.1, 8.4.2, 8.4.3, 8.4.4, 24.3.2.5, 24.3.2.7 **P** **D**

ZADRŽANA LOPTA

Polako podići podlakticu, dlan okrenut gore.

16

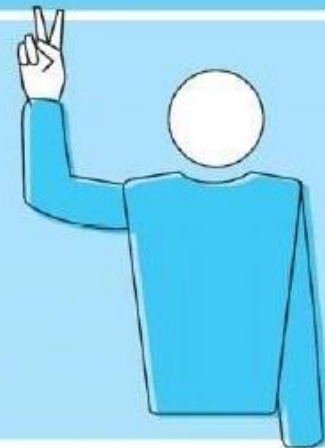

Pravilo: 9.3.4, 23.3.2.3b **P**

DVOSTRUKI KONTAKT

Podići četiri raširena prsta.

17

Pravilo: 9.3.1, 23.3.2.3b **P**

ČETIRI ODIGRAVANJA

Podići četiri raširena prsta.

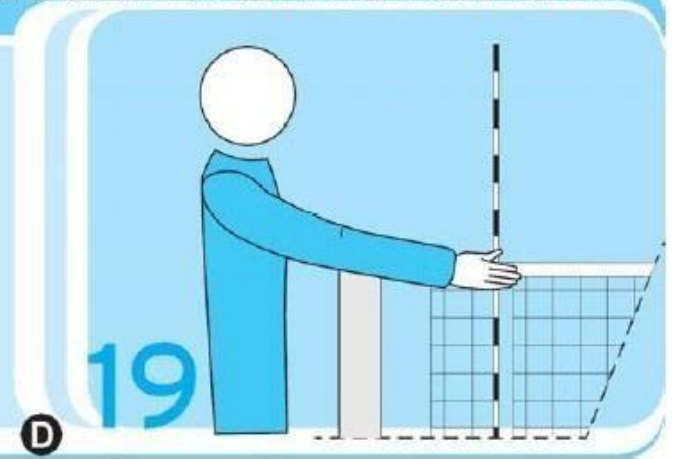
18

Pravilo: 9.3.1, 23.3.2.3b **P**

IGRAČ DODIRUJE MREŽU – SERVIRANA LOPTA NIJE PREŠLA KA PROTIVNIKU KROZ PROSTOR ZA PRELAZ LOPTE

Pokret podlakticom na dolje, šaka otvorena.
Dodirnom pokazati odgovarajuću stranu mreže.

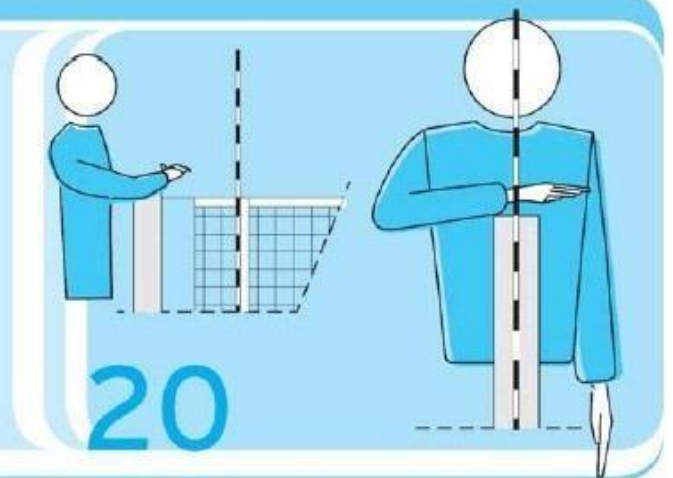

Pravilo: 11.4.4, 12.6.2.1

P **D**

PRELAZ PREKO MREŽE

Postaviti ruku iznad mreže, dlan okrenut ka dolje.

Pravilo: 11.4.1, 13.3.1, 14.3, 14.6.1, 23.3.2.3c

P

GREŠKA UDARCA U NAPADU

Od strane igrača zadnje linije, Libera ili na protivnički servis:
Pravilo: 13.3.3, 13.3.4, 13.3.5, 23.3.2.3d, e, 24.3.2.4

Kada je lopta u cjelosti iznad gornje ivice mreže, a digao ju je Libero prstima, iz svoje prednje zone:
Pravilo: 13.3.6

21

P D

**PRELAZ U PROTIVNIČKO POLJE, LOPTA PROLAZI KROZ PROSTOR ISPOD MREŽE, ILI
SERVER DODIRUJE TEREN (OSNOVNU LINIJU), ILI
IGRAČ ISKORAČUJE VAN SVOG TERENA U
TRENUTKU SERVISNOG UDARCA**

Pokazati kažiprstom srednju liniju, ili odgovarajuću liniju.

22

Pravilo: 8.4.5, 11.2.2, 12.4.3, 23.3.2.3a, f, 24.3.2.1

P D

OBOSTRANA GREŠKA I PONAVLJANJE

Oba palca podići vertikalno.

23

Pravilo: 6.1.2.2, 17.2, 22.2.3.4

P

DODIR LOPTE

Dlanom jedne ruke blago preći preko prstiju druge ruke, koji su postavljeni vertikalno.

24

Pravilo: 23.3.2.3b, 24.2.2

P

OPOMENA / KAZNA ZA ODUGOVLAČENJE

Pokriti zglob žutim kartonom (opomena), ili crvenim kartonom (kazna).

25

Pravilo: 15.11.3, 16.2.2, 16.2.3, 23.3.2.2

P

OPOMENA

KAZNA

Dijagram 12 - Zvanični znaci zastavicom linijskih sudija

LOPTA „UNUTRA“

Pokazati zastavicom prema dole (ugao od 45°).

1

Pravilo: 8.3, 27.2.1.1

L

LOPTA „U AUTU“

Podići zastavicu vertikalno.

2

Pravilo: 8.4.1, 27.2.1.1

L

DODIR LOPTE

Podići zastavicu i dodirnuti vrh dlanom slobodne ruke.

3

Pravilo: 27.2.1.2

L

**GREŠKE PROLASKA LOPTE IZVAN PROSTORA ZA PRELAZ,
LOPTA DODIRUJE SPOLJNI PREDMET ILI
PRESTUP BILO KOG IGRAČA PRILIKOM SERVISA**

Mahati zastavicom iznad glave i pokazati na antenu ili odgovarajuću liniju.

4

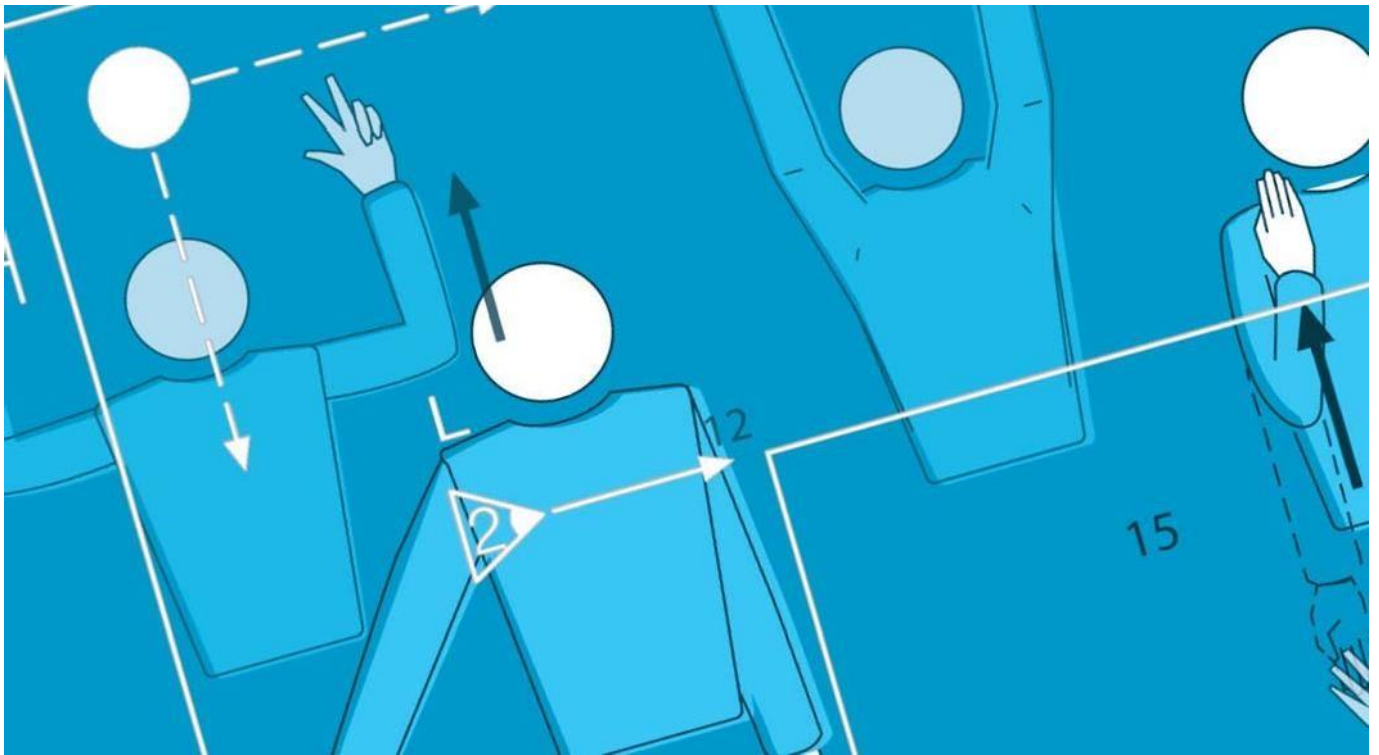
Pravilo: 8.4.2, 8.4.3, 8.4.4, 12.4.3, 27.2.1.3, 27.2.1.4,
27.2.1.6, 27.2.1.7

L

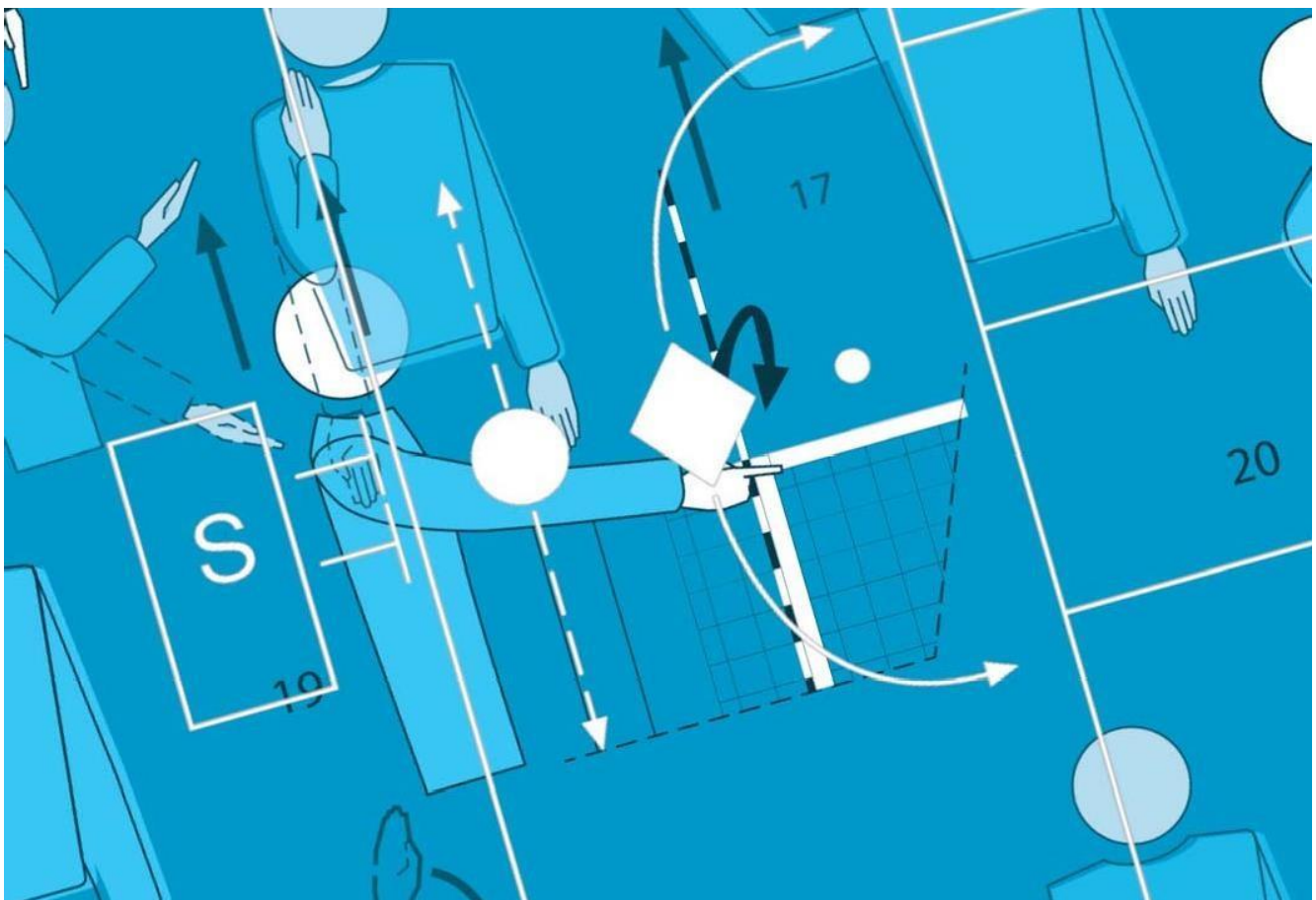
NEMOGUĆA PROCENA ODLUKE

Podići i ukrstiti obe ruke i šake ispred grudi.

5**L**

DIO 3 – DEFINICIJE

TAKMIČARSKI / KONTROLNI PROSTOR

Takmičarski/kontrolni prostor je prostor (koridor) oko terena i slobodne zone, uključujući sav prostor do spoljnih barijera ili zaštitnih ograda. Vidi dijagram/sliku 1a.

ZONE

Djelovi unutar prostora za igru (tj. teren i slobodna zona) koji imaju posebnu namjenu (i posebna ograničenja) u okviru teksta Pravila. Tu spadaju: prednja zona, zona za serviranje, zona za zamjene, slobodna zona, zadnja zona i zona za promjenu Libera.

PROSTORI

Djelovi poda IZVAN slobodne zone, koji prema Pravilima imaju posebnu funkciju. To je prostor za zagrijavanje

PROSTOR ISPOD MREŽE

Prostor ograničen odozgo donjim dijelom mreže i kanapom koji je vezuje za stubove, sa strane stubovima, a odozdo podlogom za igru.

PROSTOR ZA PRELAZ LOPTE

Prostor za prelaz lopte ograničen je:

- horizontalnom trakom na vrhu mreže;
- antenama i njihovim produžecima;
- plafonom.

Lopta mora da pređe u protivnički TEREN kroz prostor za prelaz lopte.

SPOLJNI PROSTOR

Spoljni prostor se nalazi u ravni mreže, izvan prostora za prelazak lopte i donjeg prostora ispod mreže.

ZONA ZA ZAMJENU IGRAČA

Dio slobodne zone kroz koji se obavljaju zamene.

OSIM U SLUČAJU SAGLASNOSTI FIVB

Ovom izjavom se ističe da postoje slučajevi kada FIVB može da prihvati odstupanja od propisa po pitanju standarda i specifikacije opreme i objekata, u cilju promovisanja odbojke ili testiranja novih uslova.

FIVB STANDARDI

Tehničke specifikacije ili ograničenja određena od strane FIVB, namijenjena proizvođačima opreme.

GREŠKA

- a) Akcija u igri suprotna pravilima.
- b) Narušavanje pravila na drugi način.

DRIBLING

Dribling je kratko odbijanje lopte (obično kao priprema za izbačaj lopte kod servisa). Ostale pripremne radnje uključuju (između ostalih) i prebacivanje lopte iz ruke u ruku.

TEHNIČKI TAJM-AUT

Poseban, obavezni tajm aut, pored tajm-auta ekipa, koji služi za promociju odbojke, analizu igre i pruža dodatnu mogućnost za reklame. Tehnički tajm-auti su obavezni na FIVB svjetskim i zvaničnim takmičenjima.

SKUPLJAČI LOPTI I BRZI BRISAČI

Osoblje čiji je posao da, dodavanjem lopte ka serveru između nadigravanja, održava visok tempo igre.

Brzi brisači: osoblje čiji je posao da podlogu održava čistom i suvom. Oni brišu teren pre utakmice, između setova, i po potrebi, posle nadigravanja, koristeći male peškire.

SVAKO NADIGRAVANJE POEN SISTEM (RALLY POINT SYSTEM)

Sistem prema kome se osvaja poen kad god se pobijedi u nadigravanju.

PAUZA

Vrijeme između setova. Promjena polja u petom (odlučujućem setu) ne predstavlja pauzu.

PONOVNO ODREĐIVANJE

Postupak kojom ulogu Libera, koji ne može da nastavi igru, ili je proglašen „nesposobnim za igru“ od strane svoje ekipe, preuzima bilo koji drugi igrač (sa izuzetkom igrača na čije mjesto je ušao Libero), koji nije na terenu u trenutku ponovnog određivanja.

PROMJENA IGRAČA

Postupak kojim igrač napušta teren, a bilo koji Libero (ukoliko ih je više od jednog) zauzima njegovo/njeno mjesto. Ovo uključuje i izmjenu jednog Libera drugim. Igrač zatim može da zamijeni jednog ili drugog Libera. Mora da postoji okončano nadigravanje između dvije promjene igrača sa Liberom.

OMETANJE

Bilo koja akcija kojom se stvara prednost u odnosu na protivničku ekipu, ili bilo koja akcija kojom se protivnik sprječava da odigra loptu.

SPOLJNI PREDMET

Predmet ili osoba koji, nalazeći se izvan terena ili blizu ograničenja slobodnog prostora za igru, predstavljaju prepreku za let lopte. Na primjer, plafonsko osvjetljenje, sudijska platforma, TV oprema, zapisnički sto i stubovi koji drže mrežu. Spoljni predmeti ne uključuju antene, jer se one smatraju dijelom mreže.

ZAMJENA

Postupak kojim igrač početne postave napušta teren, a drugi igrač zauzima njegovo mjesto.

PRVO ODIGRAVANJE EKIPE

Postoje četiri slučaja kada se akcija u igri smatra prvim odigravanjem ekipe:

- prijem servisa
- prijem napada protivničke ekipe
- prijem lopte odbijene od sopstvenog bloka
- prijem lopte odbijene od protivničkog bloka

PROTOKOL

Niz događaja prije početka utakmice, uključujući žrijeb, zagrijavanje, predstavljanje ekipa i sudija, definisanih u posebnom Priručniku za to takmičenje.

